

kwartalnik nr 1/2026 (20) ISSN 2720-0175

Pismo
Samorządu
Powiatu
Tomaszowskiego

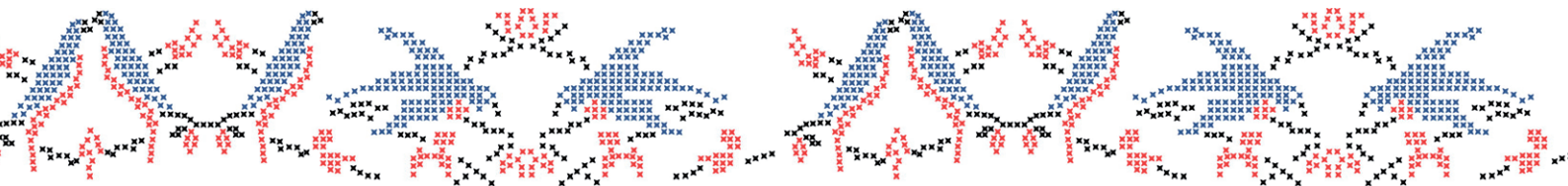

POWIAT TOMASZOWSKI

S E R C E R O Z T O C Z A

Rokiem Profilaktyki Zdrowia
W POWIECIE TOMASZOWSKIM

W TYM NUMERZE:

3

WYDARZENIA

Kalendarium

13

SPOŁECZEŃSTWO

Nowy pojazd dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego

Prezentacja nowej wytwórni mas bitumicznych Benninghoven ECO 2000

14

KULTURA

Wystawa banerowa „Styczniowi Bohaterowie – duchowni w czasie Powstania Styczniowego”

15

SPOŁECZEŃSTWO

Poznaj Szkoły Powiatu Tomaszowskiego

16

WOJSKO

Terytorialna Służba Wojskowa - wymierne korzyści dla pracodawców i pracowników regionu

19

SPOŁECZEŃSTWO

Emocjonujące rozgrywki V edycji Ligi Dziadka Piłsudskiego w Tomaszowie Lubelskim

20

NATURA

Spacerkiem wokół Bełzca – pomnik ofiar - pasażerów pociągu zamordowanych w 1944 r.

Nie taki wilk zły, jak go malują

Nad Potokiem Łosinieckim

Ziołowe Skarby – WIOSNA
Skarby Naszych Łąk i Lasów: Przewodnik po Dzikich Roślinach Jadalnych

31

WYDARZENIA

XI Europejski Kongres Samorządów w Mikołajkach

Powiatowy Dzień Kobiet

33

SPORT

Turniej Piłki Nożnej Halowej Służb Mundurowych „Mundurowi w grze – zdrowie, refleks i bezpieczeństwo”

34

SPOŁECZEŃSTWO

Obchody Powiatowego Dnia Sottysa

Nie klikaj w ciemno – nie tylko od święta!

36

KULTURA

Diamenty Kultury Województwa Lubelskiego 2025

37

WYDARZENIA

XIV Powiatowy Konkurs na Palmę Wielkanocną

39

KULTURA

Tomaszowska manufaktura fajansu i porcelany

www.powiat-tomaszowski.com.pl

01/2026 (20)
Pismo Powiatu Tomaszowskiego
Kwartalnik
nakład 3000 egz.
ISSN 2720-0175

Redaguje Zespół Wydziału Promocji i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim.

WYDAWCA
Wydział Promocji i Rozwoju Starostwa Powiatowe w Tomaszowie Lubelskim
ul. Lwowska 68
22-600 Tomaszów Lubelski
tel. 84 664 12 53
e-mail: redakcja@etomaszow.org.pl

KALENDARIUM

STYCZEŃ 2026

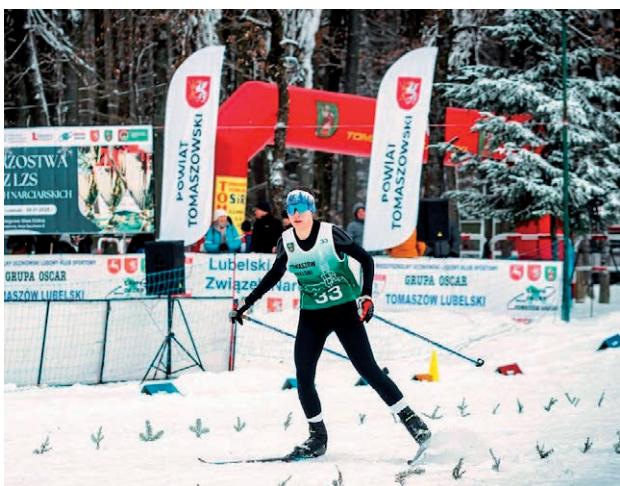
- **od stycznia** w Wydziale Komunikacji i Drogownictwa Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim dostępny jest nowy system szybkich płatności za sprawy urzędowe z wykorzystaniem narzędzia BLIK. Dzięki temu rozwiązaniu interesanci mogą w prosty i szybki sposób opłacić należności za pomocą aplikacji bankowej na swoim telefonie – bez konieczności udawania się do kasy. System obejmuje płatności za sprawy realizowane w systemie Pojazd i Kierowca.

- **6 stycznia**, ulicami Tomaszowa Lubelskiego przeszedł barwny orszak Trzech Króli. W wydarzeniu udział wzięli również przedstawiciele Powiatu Tomaszowskiego.

- **6 stycznia**, na trasach Siwej Doliny odbyły się Otwarte Mistrzostwa Krajowego Zrzeszenia LZS w biegach narciarskich. Zawodnicy z całej Polski rywalizowali w sprincie stylem dowolnym na dystansie 1000 m, w dynamicznej formule norweskiej.

- **9 stycznia**, Henryk Karwan – Starosta, Jarosław Korzeń – Wicestarosta oraz Dariusz Czop – Członek Zarządu wzięli udział w przekazaniu zakupionego mikrobusu dla potrzeb SOSW w Tomaszowie Lubelskim.

- **10 stycznia**, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski i Witold Pitura Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego uczestniczyli w spotkaniu opłatkowym zorganizowanym przez Koło Gospodyń Wiejskich w Rogoźnie.

- **11 stycznia**, w świetlicy wiejskiej w Chyżach odbyło się Muzyczne Spotkanie z Kolędą, zorganizowane przez Koło Gospodyń Wiejskich „Jagódki” w Chyżach. Na zaproszenie organizatorów w wydarzeniu uczestniczyli Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Witold Pitura Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego, Aleksandra Wołoszyn-Banaś – Wiceprzewodnicząca Rady Powiatu w Tomaszowie Lubelskim oraz Dariusz Czop – Członek Zarządu Powiatu.

- **11 stycznia**, w hali OSiR w Tomaszowie Lubelskim odbyła się Wystawa Gołębi zorganizowana przez Tomaszowski Klub Hodowców Gołębi Wysokolotnych. Wystawa odbyła się pod honorowym patronatem Henryka Karwana – Starosty Tomaszowskiego. Powiat Tomaszowski reprezentowali Witold Pitura Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego i Leszek Kłodziej Radny Powiatu, podkreślając znaczenie tego typu inicjatyw dla lokalnej społeczności i kultywowania tradycji hodowlanych.

- **12 stycznia**, w Starostwie Powiatowym w Tomaszowie Lubelskim odbyło się posiedzenie Rady Społecznej. Podczas posiedzenia członkowie Rady m.in. zapoznali się z porządkiem obrad, przyjęli protokół z poprzedniego posiedzenia oraz wyrazili opinię w sprawie zmiany Statutu Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Tomaszowie Lubelskim. W trakcie obrad przeprowadzono również konsultacje dotyczące rozpoczęcia procedury zmiany nazwy SP ZOZ na „Szpital Powiatowy im. dr. Janusza Petera”.

- **14 stycznia**, podczas Warsztatów Terapii Zajęciowej w Grabowicy uczestnicy i pracownicy WTZ mieli okazję gościć Henryka Karwana – Starostę Tomaszowskiego, który przyjął zaproszenie do udziału w spotkaniu opłatkowym.

- **14 stycznia**, Starosta Tomaszowski uczestniczył w kolejnym spotkaniu opłatkowym organizowanym w ramach trwającego cyklu spotkań świąteczno-norocznych. Tym razem gospodarzem wydarzenia było Stowarzyszenie Kobiet po Leczeniu Raka Piersi „Tomaszowskie Amazonki”.

- **15 stycznia**, w Szkole Podstawowej w Telatynie odbył się VI Gminny Przegląd Kolęd i Pastoralek. Powiat Tomaszowski reprezentowali Jarosław Korzeń – Wicestarosta oraz Wiesław Cielica – Członek Zarządu Powiatu.

- **15 stycznia**, odbyło się pierwsze posiedzenie Powiatowej Rady Rynku Pracy, podczas którego Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski wręczył akty powołania nowym członkom Rady. Rada działa na podstawie znowelizowanej ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia z czerwca 2025 r. Powiatowa Rada Rynku Pracy pełni funkcję opiniodawczo-doradczą – zajmuje się m.in. opiniowaniem programów rynku pracy, podziału środków Funduszu Pracy oraz inicjowaniem działań na rzecz aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania bezrobociu w powiecie.

- **16 stycznia**, na zaproszenie organizatorów, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Witold Pitura Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego, Wiesław Cielica – Członek Zarządu Powiatu, Anna Kijko – Radna Rady Powiatu, Piotr Kielar – Sekretarz Powiatu oraz Grażyna Murjas – Skarbnik Powiatu byli gośćmi koncertu kolęd i pastorałek pn. „Kolędy – tradycja, która wciąż brzmi”, który odbył się w sali koncertowej Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. A. Cwojdzńskiego w Tomaszowie Lubelskim.

- **17 stycznia**, przedstawiciele Powiatu Tomaszowskiego uczestniczyli w Koncercie Kolęd „Magiczny Wieczór Kolęd”, który odbył się w dużej świetlicy byłego POM-u w Lubyczy Królewskiej.

- **17 stycznia**, młodzież I LO im. Bartosza Głowackiego w Tomaszowie Lubelskim zainaugurowała sezon studniówkowy tradycyjnym, pięknie wykonanym polonezem. Dostojny taniec, elegancja i skupienie maturzystów stworzyły piękny moment, oraz stały się symbolicznym początkiem odliczania do egzaminu dojrzałości.
- **23 stycznia**, odbyła się prezentacja nowoczesnej wytwórni mas bitumicznych Benninghoven ECO 2000, zrealizowanej przez Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych Sp. z o.o. W wydarzeniu uczestniczyli

przedstawiciele samorządów lokalnych. Przedsiębiorców oraz Powiatu Tomaszowskiego. Powiat Tomaszowski reprezentowali – Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Dariusz Czop – Członek Zarządu Powiatu, Grażyna Murjas – Skarbnik Powiatu oraz Krzysztof Pawliszak – Dyrektor Wydziału Architektury i Budownictwa.

- **24 stycznia**, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski uczestniczył w studniówce maturzystów II Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława Sikorskiego. Zwracając się do tegorocznych maturzystów, życzył im powodzenia na egzaminach, wytrwałości w realizacji planów oraz spełnienia marzeń – zarówno tych edukacyjnych, jak i osobistych.

- **24 stycznia**, Jarosław Korzeń – Wicestarosta reprezentował Zarząd Powiatu Tomaszowskiego podczas studniówki maturzystów Zespołu Szkół Techniczno-Zawodowych im. Macieja Rataja w Tomaszowie Lubelskim.

- **26 stycznia**, w Starostwie Powiatowym w Tomaszowie Lubelskim odbyło się uroczyste otwarcie wystawy bannerowej „Styczniowi Bohaterowie – duchowni w czasie Powstania Styczniowego”, a następnie spotkanie tematyczne poświęcone tej wystawie. Ekspozycja została zlokalizowana przed budynkiem Starostwa Po-

wiatowego w Tomaszowie Lubelskim. Spotkanie rozpoczęła Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, który przywitał gości i wprowadził w tematykę wydarzenia. Następnie Tomasz Zieliński Poseł na Sejm RP i autor wystawy przedstawił rys historyczny poświęcony duchownym zaangażowanym w Powstanie Styczniowe.

- **29 stycznia**, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski uczestniczył w Powiatowym Koncercie Kolęd i Pastoralek, który odbył się w Tomaszowski Dom Kultury. Widzowie mieli okazję wysłuchać pięknych, świątecznych i noworocznych interpretacji kolęd i pastorałek w wykonaniu lokalnych artystów oraz zespołów.

- **31 stycznia**, odbyła się studniówka Zespół Szkół Techniczno-Motoryzacyjnych w Tomaszowie Lubelskim. W imieniu Starosty Tomaszowskiego w uroczystym rozpoczęciu balu maturalnego uczestniczył Piotr Kielar – Sekretarz Powiatu.

- **31 stycznia**, w Samorządowym Ośrodku Kultury w Jarczowie odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze OSP w Jarczowie. W imieniu Starosty Tomaszowskiego w spotkaniu uczestniczył Dariusz Czop – Członek Zarządu Powiatu, który przekazał wyrazy uznania dla działalności druhów oraz podziękowania za ich zaangażowanie i pracę na rzecz lokalnej społeczności.

- **31 stycznia**, w Brzezinach odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze miejscowej Ochotniczej Straży Pożarnej. Podczas spotkania Starostę Tomaszowskiego reprezentowała Aleksandra Wołoszyn-Banaś – Wiceprzewodnicząca Rady Powiatu Tomaszowskiego, która wręczyła gawerton Panu Stanisławowi Pępiakowi w uznaniu za wieloletnie, pełne zaangażowania i odpowiedzialności pełnienie funkcji Prezesa Ochotniczej Straży Pożarnej w Brzezinach

LUTY 2026

- **1 lutego**, w Tomaszowie Lubelskim odbyły się uroczystości upamiętniające 163. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego. Podczas wydarzenia Samorząd Powiatu Tomaszowskiego reprezentowali Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Witold Pitura – Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego oraz Wiesław Cielica Członek Zarządu Powiatu, którzy wzięli udział w złożeniu wieńców pod Krzyżem Powstańczym, mszy świętej w intencji poległych powstańców i pomordowanych mieszkańców miasta podczas tzw. Krwawego Dnia w Tomaszowie Ordynackim, a także w zapaleniu zniczy przy Kolumnie Pamięci „Powstań Narodowych”.

- **1 lutego**, Panu Adamowi Hytryniewiczowi z okazji jubileuszu 90. urodzin, w imieniu Zarządu Powiatu Tomaszowskiego, złożył życzenia Członek Zarządu – Wiesław Cielica. Pan Adam Hytryniewicz, to kombatant Armii Krajowej, członek Koła Rejonowego Świątowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręgu Zamość w Tomaszowie Lubelskim.

- **5 lutego**, w Lublinie Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Wicestarosta Jarosław Korzeń oraz Skarbnik Powiatu Grażyna Murjas podpisali umowę o dofinansowanie projektu pn. „Poznaj szkoły powiatu tomaszowskiego”. Następnie przedstawiciele powiatu odebrali umowę z rąk Marszałka Województwa Lubelskiego.
- **7 lutego**, przedstawiciele samorządu Powiatu oddali hołd śp. Janowi Olszewskiemu, składając wieńce pod jego pomnikiem. W uroczystości uczestniczyli m.in. Tomasz Zieliński Poseł na Sejm RP Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Witold Pitura Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego, Wiesław Cielica – Członek Zarządu Powiatu.

- **7 lutego**, Starosta Tomaszowski – Henryk Karwan wraz z Dyrektorem Wydziału Komunikacji i Drogownictwa – Hubertem Barteckim, uczestniczyli w zebraniu sprawozdawczym Ochotniczej Straży Pożarnej w Zadnodze.

- **9 lutego**, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski wziął udział w naradzie rocznej w Komendzie Powiatowej Policji w Tomaszowie Lubelskim, z udziałem I Zastępcy Komendanta Wojewódzkiego Policji w Lublinie insp. Olgierda Oleksiaka. Podczas spotkania podsumowano działania Policji na terenie powiatu tomaszowskiego w 2025 roku oraz omówiono priorytety na 2026 rok.

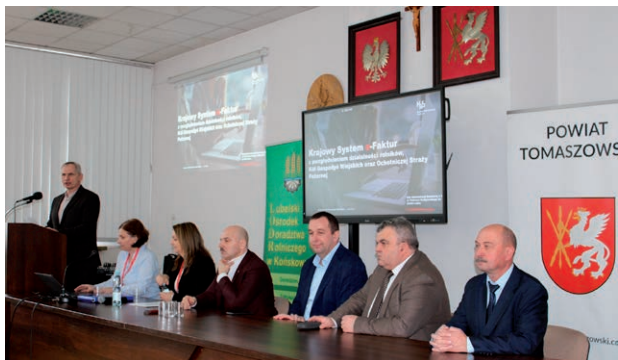
- **9 lutego**, w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Tomasz Zamojskiego w Tomaszowie Lubelskim odbyło się dyktando o tytuł „Tomaszowskiego Mistrza Ortografii”, które zgromadziło miłośników poprawnej polszczyzny z naszego miasta i powiatu. W wydarzeniu uczestniczył m.in. Wicestarosta Jarosław Korzeń, a także przedstawiciele samorządu, oświaty i instytucji kultury. Dyktando było doskonałą okazją do sprawdzenia swoich umiejętności językowych, integracji środowiska lokalnego oraz promocji dbałości o język ojczysty.

- **12 lutego**, w I Liceum Ogólnokształcącym im. Bartosza Głowackiego w Tomaszowie Lubelskim odbyło się spotkanie z okazji Walentynek. Wydarzenie wypełniły występy artystyczne oraz koncert walentynkowy, tworząc wyjątkową atmosferę życzliwości i integracji. W wydarzeniu uczestniczył Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski

- **12 lutego**, w budynku Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim odbyło się szkolenie dotyczące Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF). Organizatorem wydarzenia był Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli – Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Tomaszowie Lubelskim. Spotkanie odbyło się pod Honorowym Patronatem Starosty Tomaszowskiego. Szkolenie skierowane było do rolników, Kół Gospodyń Wiejskich (KGW) oraz jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP).

- **13 lutego**, w Zamościu odbyła się uroczysta gala „Balu Mistrzów Sportu”, podczas której podsumowano XXVI Plebiscyt Piłkarski oraz I Plebiscyt Sportowy „Kroniki Tygodnia”. Wydarzenie zgromadziło sportowców, trenerów, działaczy i samorządowców z całej Zamojszczyzny. W gali uczestniczyli przedstawiciele władz Powiatu Tomaszowskiego: Jarosław Korzeń – Wicestarosta, Mirosław Fus – Radny Powiatu oraz Hubert Bardecki – Dyrektor Wydziału Komunikacji i Drogownictwa Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim, podkreślając wsparcie samorządu dla lokalnego sportu.
- **14 lutego**, w Tomaszowie Lubelskim odbyły się uroczyste obchody 84. rocznicy przemianowania Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową oraz Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej, połączone z poświęceniem nowego sztandaru Koła Rejonowego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość w Tomaszowie Lubelskim. Powiat Tomaszowski reprezentowali Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Wicestarosta Jarosław Korzeń oraz Członek Zarządu Powiatu Wiesław Cielica, którzy wzięli udział w uroczystościach religijnych i patriotycznych, oddając hołd żołnierzom Armii Krajowej – bohaterom walki o wolną i niepodległą Polskę.

- **14 lutego**, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski wraz z Wiesławem Cielicą Członkiem Zarządu Powiatu uczestniczyli w Spotkaniu Integracyjnym Klubu Seniora w Ulhówku.

- **15 lutego**, w gminie Ulhówek odbyły się uroczystości upamiętniające 75. rocznicę tzw. Akcji H-T – przymusowych wysiedleń mieszkańców powiatów hrubieszowskiego i tomaszowskiego, przeprowadzonych w 1951 roku w związku z korektą granicy polsko-sowieckiej. W ich następstwie ponad 14 tysięcy osób zostało zmuszonych do opuszczenia swoich domów i osiedlenia się m.in. w Bieszczadach oraz na Ziemiach Odzyskanych. W wydarzeniu uczestniczył Wiesław Cielica – Członek Zarządu Powiatu Tomaszowskiego.
- **21 lutego**, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski oraz Wiesław Cielica Członek Zarządu Powiatu uczestniczyli w Walnym Zebraniu Sprawozdawczym Ochotniczej Straży Pożarnej w Szczepiatynie. Spotkanie było okazją do podsumowania działalności jednostki za 2025 rok, przedstawienia sprawozdań merytorycznych i finansowych, a także omówienia planów pracy i założeń budżetowych na najbliższy rok.

- **21 lutego**, w jednostce OSP KSRG OSP Lubycza Królewska odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze, podczas którego podsumowano działalność jednostki w 2025 roku oraz omówiono plany i kierunki działań na rok 2026. W trakcie spotkania dokonano również wyboru nowego Zarządu jednostki. Powiat Tomaszowski podczas zebrania reprezentował Dariusz Czop – Urzędujący Członek Zarządu.

- **23 lutego**, w obiektach I i II Liceum Ogólnokształcącego w Tomaszowie Lubelskim odbyły się Mistrzostwa Województwa Lubelskiego Strażaków PSP w Halowej Piłce Nożnej. Reprezentacja KP PSP Tomaszów Lubelski, wywalczyła II miejsce w klasyfikacji końcowej turnieju.

- **27 lutego**, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Witold Pitura – Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego oraz Jarosław Korzeń – Wicestarosta uczestniczyli w spotkaniach sprawozdawczych drużów z Ochotniczej Straży Pożarnej w Podhorcach i w Justynówce. Doroczne zebrania są okazją do podsumowania działalności jednostki w poprzednim roku.

- **28 lutego**, w Hali Sportowej I LO w Tomaszowie Lubelskim odbyły się Halowe Powiatowe Zawody MDP, które zgromadziły ponad 300 młodych strażaków z terenu Powiatu Tomaszowskiego. W wydarzeniu uczestniczył Wicestarosta Jarosław Korzeń, który z trybun kibicował młodzieży, gratulując im determinacji i sportowej postawy.

MARZEC 2026

- **1 marca**, w Tomaszowie Lubelskim odbyły się obchody XIV edycji Biegu Pamięci „Tropem Wilczym”. Wydarzenie rozpoczęła Msza Święta w intencji Żołnierzy Niezłomnych, po której uczestnicy pobiegli ulicami miasta. W obchodach wziął aktywny udział Jarosław Korzeń – Wicestarosta, podkreślając znaczenie pielęgnowania pamięci o Żołnierzach Wyklętych.

- **W dniach 2–3 marca**, w Mikołajkach odbywał się XI Europejski Kongres Samorządów – jedno z najważniejszych wydarzeń poświęconych przyszłości samorządów w Polsce i Europie. Powiat Tomaszowski podczas Kongresu reprezentowali: Witold Pitura Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski oraz Dariusz Czop – Członek Zarządu. Podczas uroczystej gali towarzyszącej Kongresowi Starosta Tomaszowski został uhonorowany Nagrodą „Samorządowiec Roku” w kategorii Starosta – wyróżnieniem stanowiącym wyraz uznania dla jego skutecznej pracy i zaangażowania na rzecz rozwoju powiatu tomaszowskiego.

- **5 marca**, stanowisko Zastępcy Dyrektora ds. Lecznictwa w Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Tomaszowie Lubelskim objęła Pani Małgorzata Ryczek. Akt powołania wręczyli: Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Wicestarosta Jarosław Korzeń i Dariusz Czop – Członek Zarządu Powiatu w obecności Dyrektora SP ZOZ – Dariusza Gałęckiego.

- **6 marca**, w II Liceum Ogólnokształcącym im. gen. Władysława Sikorskiego w Tomaszowie Lubelskim odbył się Powiatowy Dzień Kobiet. W wydarzeniu uczestniczyły przedstawicielki z całego powiatu tomaszowskiego, które spotkały się, aby wspólnie świętować ten wyjątkowy dzień w atmosferze życzliwości, inspiracji i dobrej energii.
- **8 marca**, w Lubyczy Królewskiej odbyły się uroczyste obchody Dnia Kobiet. W programie znalazły się występy lokalnych zespołów i artystów, rozstrzygnięcie konkursu kulinarnego oraz pokaz iluzjonisty. Powiat Tomaszowski podczas wydarzenia reprezentował Dariusz Czop – Członek Zarządu, który wystąpił w imieniu Henryka Karwana – Starosty Tomaszowskiego.

- **11 marca**, w Starostwie Powiatowym w Tomaszowie Lubelskim odbyło się spotkanie informacyjne poświęcone możliwościom pozyskania dofinansowania w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027. Podczas wydarzenia przedstawiono założenia Działania 3.2 „Dostosowanie do zmian klimatu i zapobieganie powodziom i suszom” oraz Działania 10.1 „Skuteczna edukacja”. Omówiono również aktualne nabory wniosków o dofinansowanie dla jednostek samorządu terytorialnego z programów krajowych. W spotkaniu ze strony Powiatu Tomaszowskiego uczestniczyli Jarosław Korzeń – Wicestarosta oraz Dariusz Czop – Członek Zarządu.

- **12 marca**, w Starostwie Powiatowym w Tomaszowie Lubelskim odbyły się Powiatowe Obchody Dnia Sołtysa. Była to okazja do spotkania, rozmów oraz wyrażenia wdzięczności osobom, które na co dzień z zaangażowaniem działają na rzecz swoich lokalnych społeczności. W wydarzeniu uczestniczyli m.in. Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Członek Zarządu Dariusz Czop, Sekretarz Powiatu Piotr Kielar, Prezes Stowarzyszenia Zrzeszenia Sołtysów RP Andrzej Adamek, a także wójtowie z terenu Powiatu Tomaszowskiego.
- **12 marca**, w II Liceum Ogólnokształcące w Tomaszowie Lubelskim odbyła się uroczystość ślubowania kadetów klasy pierwszej Oddziału Przygotowania Wojskowego. Młodzi uczniowie, rozpoczynając swoją drogę w klasie o profilu wojskowym, złożyli uroczyste przyrzeczenie, podejmując wyzwanie kształtowania postaw opartych na wartościach takich jak honor, odpowiedzialność i służba Ojczyźnie. W wydarzeniu m. in. uczestniczył Wicestarosta Jarosław Korzeń, który wspólnie z zaproszonymi gośćmi oraz rodzicami kadetów był świadkiem tego ważnego i symbolicznego momentu w życiu młodzieży.

- **15 marca**, odbył się Turniej Piłki Nożnej Halowej Służb Mundurowych „Mundurowi w grze – zdrowie, refleks i bezpieczeństwo”. W wydarzeniu wzięły udział drużyny reprezentujące służby mundurowe oraz jednostki OSP z terenu powiatu tomaszowskiego. Podczas wydarzenia prowadzona była także zbiórka dobrowolnych datków na rzecz podopiecznego Fundacji Parasol Roztocza.
- **15 marca**, w Tarnoszynie odbyły się uroczystości upamiętniające 82. rocznicę pacyfikacji wsi przez ukraińskich nacjonalistów. W uroczystościach uczestniczył Wiesław Cielica – Członek Zarządu Powiatu Tomaszowskiego, który wraz z przedstawicielami samorządów, instytucji oraz mieszkańcami oddał hołd ofiarom, składając kwiaty.

- **18 marca**, w Komendzie Powiatowej Policji w Tomaszowie Lubelskim odbyło się przekazanie dwóch nowych, oznakowanych pojazdów służbowych, które będą wykorzystywane przez tomaszowską policję. Zakup samochodów został współfinansowany przez Powiat Tomaszowski, co stanowi wyraz wsparcia dla działań na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców naszego regionu. W przekazaniu, reprezentując Powiat Tomaszowski, uczestniczył Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski.

- **19 marca**, w Bibliotece Pedagogicznej w Zamościu – Filii w Tomaszowie Lubelskim odbył się wyjątkowy wernisaż twórczości Romana Muchy – artysty silnie związanego z naszym regionem. Powiat Tomaszowski podczas wernisażu reprezentowała Pani Dominika Janicka – Dyrektor Wydziału Oświaty, Kultury i Kultury Fizycznej Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim.
- **20 marca**, w hali sportowej przy II Liceum Ogólnokształcącym w Tomaszowie Lubelskim im. gen. Władysława Sikorskiego odbyła się druga edycja Tomaszowskich Targów Pracy – Edukacja – Praca – Służba. Powiat Tomaszowski reprezentowali: Witold Pitura Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Dariusz Czop – Członek Zarządu oraz Wiesław Cielica – Członek Zarządu. W wydarzeniu uczestniczył również Tomasz Zieliński Poseł na Sejm RP.

- **21 marca**, w Szczepiatynie odbyły się uroczystości upamiętniające mieszkańców miejscowości i okolic zamordowanych w czasie II wojny światowej przez UPA. Obchody rozpoczęły się Mszą Świętą, po której zebrani oddali hołd ofiarom, składając kwiaty i zapalając znicze pod pomnikiem pamięci oraz na ich grobach. W wydarzeniu uczestniczył Wiesław Cielica – Członek Zarządu Powiatu Tomaszowskiego.

- **22–24 marca**, w Przemyśle odbyła się konferencja „Europa Karpat” – jedno z najważniejszych wydarzeń poświęconych współpracy i rozwojowi regionów Europy Środkowo-Wschodniej. Powiat Tomaszowski, wspólnie z powiatami partnerskimi: Powiatem Lubaczowskim, Powiatem Jarosławskim, Powiatem Przemyskim oraz Powiatem Bieszczadzkiem – z którymi dąży do utworzenia Związku Powiatów Południowo-Wschodnich – aktywnie uczestniczył w tym wydarzeniu.
- **23 marca**, w I Liceum Ogólnokształcącym im. Bartosza Głowackiego w Tomaszowie Lubelskim odbyły się powiatowe eliminacje konkursu „Diamenty Kultury Województwa Lubelskiego 2025”. W wydarzeniu uczestniczyli Jarosław Korzeń – Wicestarosta Tomaszowski, Anna Kijko – Radna Powiatu Tomaszowskiego oraz Piotr Kielar – Sekretarz Powiatu. Uroczystość poprowadziła Dominika Janicka, Dyrektor Wydziału Oświaty, Kultury i Kultury Fizycznej.

- **25 marca**, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski uczestniczył w Wyższym Kursie Ochrony Ludności organizowanym przez Akademię Pożarniczą. Szkolenie to stanowi istotny element podnoszenia kompetencji w zakresie zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa publicznego oraz skutecznego reagowania na sytuacje nadzwyczajne.

- **26 marca**, przy Starostwie Powiatowym w Tomaszowie Lubelskim odbył się Kiermasz Wielkanocny. W wydarzeniu uczestniczyło 15 wystawców – rękodzielników, którzy zaprezentowali swoje wyroby o tematyce świątecznej.

- **28 marca**, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski oraz radni Rady Powiatu Anna Kijko i Tadeusz Suski uczestniczyli w zebraniu sprawozdawczo-wyborczym Ochotniczej Straży Pożarnej w Oseredku.

- **29 marca**, w Bełżcu odbył się XIV Powiatowy Konkurs na Palmę Wielkanocną, który zgromadził wielu uczestników prezentujących piękne i niezwykle pomysłowe palmy, będące wyrazem lokalnej tradycji i kultury. Powiat Tomaszowski podczas wydarzenia reprezentowali Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, który podkreślił znaczenie pielęgnowania dziedzictwa oraz kulturowania wielkanocnych zwyczajów, a także Aleksandra Wołoszyn-Banaś – Wiceprzewodnicząca Rady Powiatu.

- **29 marca**, w hali sportowej II Liceum Ogólnokształcącego w Tomaszowie Lubelskim odbyła się II Gala Boksu FENIX o Puchar Starosty Tomaszowskiego. W wydarzeniu uczestniczyli Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski oraz Wicestarosta Jarosław Korzeń, którzy podkreśliли wysoki poziom organizacyjny gali oraz zaangażowanie organizatorów.

- **30 marca** w sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim odbyła się XV Sesja VII Kadencji Rady Powiatu. Podczas obrad radni zajęli się szeregiem istotnych kwestii dotyczących funkcjonowania i rozwoju Powiatu Tomaszowskiego. Radni podjęli również decyzję o ustanowieniu roku 2026 Rokiem Profilaktyki Zdrowia w Powiecie Tomaszowskim, co stanowi ważny krok w kierunku wzmacniania działań prozdrowotnych skierowanych do mieszkańców.

- **31 marca** w budynku Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim odbyło się posiedzenie Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego, któremu przewodniczył Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski. Podczas obrad przyjęto plan pracy komisji na 2026 rok, którego celem jest systemowe działanie i reagowanie z wyprzedzeniem na potencjalne zagrożenia oraz wyzwania związane z bezpieczeństwem mieszkańców powiatu.

Nowy pojazd dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego

9 stycznia uczniowie ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Tomaszowie Lubelskim po powrocie z przerwy świątecznej oficjalnie odebrali grudniowy prezent od Mikołaja.

Placówka wzbogaciła się o nowy, 9-osobowy mikrobus, który będzie służył uczniom z niepełnosprawnościami w codziennych dojazdach i wyjazdach edukacyjnych. Zakup mikrobusu był możliwy dzięki dofinansowaniu z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w ramach Programu wyrównywania różnic między regionami III. Całkowity koszt projektu wyniósł 199 999,00 zł, z czego 123 500,00 zł pochodziło ze środków PFRON.

Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Jarosław Korzeń – Wicestarosta oraz Dariusz Czop – Członek Zarządu Powiatu wspólnie z dyrekcją i pracownikami Ośrodka świętowali wraz z uczniami zakup nowego pojazdu.

Prezentacja nowej wytwórni mas bitumicznych Benninghoven ECO 2000

23 stycznia w miejscowości Jeziernia Podbełżec odbyła się prezentacja nowoczesnej wytwórni mas bitumicznych Benninghoven ECO 2000, zrealizowanej przez Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych Sp. z o.o.

W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele samorządów lokalnych, przedsiębiorców oraz władz powiatowych. Powiat Tomaszowski reprezentowali – Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Dariusz Czop – Członek Zarządu Powiatu, Grażyna Murjas – Skarbnik Powiatu oraz Krzysztof Pawliszak – Dyrektor Wydziału Architektury i Budownictwa. Obecna była również dyrekcja Zespołu Szkół Techniczno-Zawodowych im. Macieja Rataja w Tomaszowie Lubelskim.

Od września 2026 roku planowane jest uruchomienie klasy pa-

tronackiej o profilu technik budowy dróg. Patronat nad nowym kierunkiem obejmie właśnie firma PRDM, która zapewni uczniom możliwość odbywania praktyk i staży zawodo-

wych. To niezwykle ważna inicjatywa, która otwiera przed młodzieżą realne perspektywy rozwoju zawodowego w dynamicznie rozwijającej się branży.

Wystawa banerowa „Styczniowi Bohaterowie – duchowni w czasie Powstania Styczniowego”

26 stycznia 2026 r. w Starostwie Powiatowym w Tomaszowie Lubelskim odbyło się uroczyste otwarcie wystawy banerowej „Styczniowi Bohaterowie – duchowni w czasie Powstania Styczniowego”, a następnie spotkanie tematyczne poświęcone tej wystawie.

Ekspozycja została zlokalizowana przed budynkiem Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim.

Spotkanie rozpoczął Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, który przywitał gości i wprowadził w tematykę wydarzenia. Następnie Tomasz Zieliński Poseł na Sejm RP i autor wystawy przedstawił rys historyczny poświęcony duchownym zaangażowanym w Powstanie Styczniowe. Kolejnym punktem był kontekst Powstania Styczniowego na Zamojszczyźnie, który omówił Robert Czyż – Dyrektor Muzeum Regionalnego im. Janusza Pełty w Tomaszowie Lubelskim.

Zwieńczeniem spotkania była prezentacja uzbrojenia Powstańców Styczniowych, przygotowana przez Stowarzyszenie Moje Nowosiółki.

W wydarzeniu udział wzięli również przedstawiciele mediów: ks. Rafał Kowalczyk – wicedyrektor Katolickiego Radia Zamość oraz Łukasz Kot – redaktor Katolickiego Radia Zamość.

Wśród uczestników obecni byli także: Witold Pitura Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego, Jarosław Korzeń – Wicestarosta, Członkowie Zarządu Powiatu: Dariusz Czop, Wiesław Cielica, Wojciech Baj, a także młodzież szkolna oraz liczni goście zainteresowani historią regionu.

Poznaj Szkoły Powiatu Tomaszowskiego

5 lutego, w Lublinie Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Wicestarosta Jarosław Korzeń oraz Skarbnik Powiatu Grażyna Murjas podpisali umowę o dofinansowanie projektu pn. „Poznaj Szkoły Powiatu Tomaszowskiego”. Następnie przedstawiciele powiatu odebrali umowy z rąk Marszałka Województwa Lubelskiego.

Projekt realizowany przez Powiat Tomaszowski ma na celu promocję i upowszechnienie wiedzy o ofercie edukacyjnej szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez Powiat oraz zachęcenie uczniów szkół podstawowych do kontynuowania nauki w lokalnych placówkach. Przedsięwzięcie obejmuje kompleksowe działania informacyjne i edukacyjne, wspierające młodzież w podejmowaniu świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych, popularyzację szkolnictwa zawodowego i technicznego oraz budowanie nowoczesne-

go wizerunku szkół jako atrakcyjnych miejsc nauki.

W ramach projektu zaplanowano m.in. stworzenie portalu internetowego prezentującego ofertę szkół, materiały promocyjne, filmy i wirtualne spacerki, organizację Targów Edukacji i Zawodów, spotkań z pracodawcami i uczelniami oraz wizyt studyjnych w szkołach i zakładach pracy. Działaniom towarzyszyć będzie szeroka kampania infor-

macyjno-promocyjna skierowana do uczniów, rodziców, nauczycieli i społeczności lokalnej, promująca równość szans, edukację włączającą oraz nowoczesne kierunki kształcenia.

Podczas uroczystości umowy na realizację projektów odebrali również samorządowcy z terenu powiatu tomaszowskiego: Dariusz Kozłowski – Wójt Gminy Telatyn oraz Mariusz Zajac – Burmistrz Łaszczowa.

Terytorialna Służba Wojskowa

- wymierne korzyści dla pracodawców i pracowników regionu

Bezpieczeństwo zaczyna się lokalnie. W naszych miejscowościach, zakładach pracy i społecznościach budowana jest odporność państwa na współczesne zagrożenia. Terytorialna Służba Wojskowa stanowi nowoczesną odpowiedź na te wyzwania, będąc służbą, która łączy obowiązki zawodowe z gotowością do działania na rzecz Ojczyzny.

W świecie dynamicznych zmian, niepewności gospodarczej i rosnących wyzwań bezpieczeństwa coraz większego znaczenia nabiera stabilność, odpowiedzialność i gotowość do działania. Dziś patriotyzm nie oznacza wyboru między pracą a służbą, lecz pozwala je harmonijnie połączyć.

Terytorialna Służba Wojskowa oferuje taki model działania i przynosi wymierne korzyści nie tylko państwu, ale również pracodawcom i pracownikom.

Na terenie naszego regionu szczególną rolę pełni 192. batalion obrony pogranicza w Poturzyńcu, jednostka tworzona przez mieszkańców gmin z naszego powiatu. To właśnie oni, codziennie pracownicy lokalnych firm, urzędów i instytucji, podejmują dodatkową służbę, wzmacniając bezpieczeństwo naszej wspólnoty.

Nowoczesna służba – przemyślany system

Wojska Obrony Terytorialnej stanowią piąty rodzaj Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Ich wyjątkowość wynika z lokalnego charakteru, ponieważ żołnierze pełnią służbę tam, gdzie mieszkają i pracują.

Terytorialna Służba Wojskowa została zaprojektowana w taki sposób, aby nie kolidowała z życiem zawodowym. Szkolenia odbywają się głównie w czasie wolnym od pracy, a harmonogramy są znane z wyprzedzeniem.

Takie rozwiązanie nie dezorganizuje pracy przedsiębiorstwa, a w wielu przypadkach wręcz wzmacnia jego potencjał.

Finanse, które mają znaczenie

Jednym z najważniejszych argumentów dla pracodawców są konkretne korzyści ekonomiczne. System wsparcia dla firm zatrudniających żołnierzy WOT został skonstruowany w sposób realny i odczuwalny.

Ulgi podatkowe – realny zysk dla firmy

Przedsiębiorcy mogą skorzystać z ulg podatkowych uzależnionych od długości służby pracownika:

- **12.000** złotych, jeżeli zatrudniony w ramach stosunku pracy żołnierz terytorialnej służby wojskowej, jak również żołnierz aktywnej rezerwy pełni co najmniej 1 rok nieprzerwanie terytorialną służbę wojskową lub służbę w aktywnej rezerwie;

- **15.000** złotych, jeżeli zatrudniony w ramach stosunku pracy żołnierz terytorialnej służby wojskowej, jak również żołnierz aktywnej rezerwy pełni co najmniej 2 lata nieprzerwanie terytorialną służbę wojskową lub służbę w aktywnej rezerwie;
- **18.000** złotych, jeżeli zatrudniony w ramach stosunku pracy żołnierz terytorialnej służby wojskowej, jak również żołnierz aktywnej rezerwy pełni co najmniej 3 lata nieprzerwanie terytorialną służbę wojskową lub służbę w aktywnej rezerwie;
- **21.000** złotych, jeżeli zatrudniony w ramach stosunku pracy żołnierz terytorialnej służby wojskowej, jak również żołnierz aktywnej rezerwy pełni co najmniej 4 lata nieprzerwanie terytorialną służbę wojskową lub służbę w aktywnej rezerwie;
- **24.000** złotych, jeżeli zatrudniony w ramach stosunku pracy żołnierz terytorialnej służby wojskowej, jak również żołnierz aktywnej rezerwy pełni co najmniej 5 lat nieprzerwanie terytorialną służbę wojskową lub służbę w aktywnej rezerwie.

To konkretne kwoty, które bezpośrednio wpływają na wynik finansowy firmy i stanowią realną zachętę do zatrudnienia oraz utrzymania pracowników pełniących służbę.

Zwrot kosztów – bezpieczeństwo organizacyjne

Każdy pracodawca wie, że nieobecność pracownika może generować koszty. System TSW przewiduje jednak rozwiązania, które te koszty minimalizują.

Pracodawca może ubiegać się o zwrot wydatków związanych z organizacją zastępstwa, w tym:

- przeszkolenia nowego pracownika,
- badań lekarskich,
- wyposażenia w odzież roboczą,
- ubezpieczenia.

Dzięki temu firma nie ponosi pełnego ciężaru organizacyjnego. Wniosek o zwrot kosztów można złożyć w terminie do 90 dni od zakończenia służby rotacyjnej pracownika.

Przewaga konkurencyjna na rynku

Zatrudnianie żołnierzy WOT, to również wymierna korzyść w kontekście rozwoju firmy.

Przedsiębiorcy mogą liczyć na preferencje przy ubieganiu się o zamówienia publiczne, co w praktyce oznacza większe możliwości zdobywania kontraktów i budowania stabilnej pozycji rynkowej.

W realiach lokalnej gospodarki, to przewaga, która może decydować o rozwoju firmy.

Jasne zasady – przewidywalność i stabilność

System Terytorialnej Służby Wojskowej został oparty na przejrzystych przepisach, które gwarantują bezpieczeństwo obu stron.

Pracodawca:

- nie ponosi kosztów wynagrodzenia za czas służby pracownika,
- udziela urlopu bezpłatnego w przypadku powołania,
- ma dostęp do harmonogramów szkoleń z wyprzedzeniem.

Pracownik:

- informuje o terminach szkoleń i ich zmianach,
- pozostaje dyspozycyjny w zakresie ustalonym przez przepisy,
- korzysta z ochrony stosunku pracy na czas służby.

To model współpracy oparty na zaufaniu, odpowiedzialności i jasnych regułach.

Pracownik, który podnosi standard

Żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej, to pracownicy o szczególnych kompetencjach. Służba rozwija cechy, które są bezcenne w każdej branży:

- dyscyplinę i odpowiedzialność,
- odporność na stres i presję czasu,
- umiejętność pracy zespołowej,
- zdolności organizacyjne i przywódcze.

To osoby, które nie tylko wykonują swoje obowiązki – ale często podnoszą standard pracy całego zespołu.

„Pracodawca Przyjazny WOT” – prestiż i rozwój

Firmy wspierające swoich pracowników mogą zostać wyróżnione w ramach programu „Pracodawca Przyjazny WOT”. To nie tylko symboliczne uznanie, ale również realny element budowania marki firmy jako odpowiedzialnej i nowoczesnej.

Program oferuje także:

- szkolenia dla pracodawców,
- wsparcie organizacyjne,
- dostęp do wiedzy o funkcjonowaniu systemu WOT.

To inwestycja w rozwój firmy i jej wizerunek.

192. batalion w Poturzynie – nasi ludzie, nasza siła

Nie trzeba szukać daleko – żołnierze WOT są wśród nas. To mieszkańcy naszych miejscowości, pracownicy lokalnych firm, ludzie, których spotykamy każdego dnia.

192. batalion obrony pogranicza w Poturzynie łączy profesjonalizm z lokalnym zaangażowaniem. Po pracy jego członkowie zakładają mundur i podejmują dodatkową odpowiedzialność za bezpieczeństwo regionu, swoich rodzin i sąsiadów. Ich obecność wspiera system obronny państwa i stanowi powód do dumy dla lokalnej społeczności.

To się po prostu optaca

Terytorialna Służba Wojskowa, to dziś jeden z najlepiej zaprojektowanych systemów łączących interes publiczny z interesem gospodarczym.

Dla pracodawcy:

- konkretne korzyści finansowe i podatkowe,
- wsparcie organizacyjne,
- przewaga konkurencyjna.

Dla pracownika:

- rozwój, stabilność i dodatkowe dochody,
- poczucie misji i realny wpływ na bezpieczeństwo kraju.

Dla nas wszystkich:

- silniejsza, bardziej odporna społeczność.

Służba, która ma sens

W dzisiejszych czasach, gdy liczy się odpowiedzialność i konkretne działania, Terytorialna Służba Wojskowa stanowi wybór ludzi świadomych swoich celów, zarówno pracowników, jak i pracodawców. Jest służbą, która nie wyklucza, lecz łączy, pozwalając godzić życie zawodowe z obywatelską odpowiedzialnością. System wspiera codzienne wyzwania, zamiast je obciążać.

Służba w Terytorialnej Obronie umożliwia inwestycję w siebie. Uczy dyscypliny, rozwija praktyczne i przywódcze umiejętności oraz daje poczucie przynależności i satysfakcję z realnego wpływu na bezpieczeństwo lokalnej społeczności. Wybór służby przynosi korzyści zarówno tym, którzy służą, jak i ich otoczeniu.

Nie jest to tylko obowiązek, lecz świadoma decyzja, która daje siłę, doświadczenie i uznanie. Terytorialna Służba Wojskowa pokazuje, że prawdziwa służba ma sens, gdy łączy wartości, rozwój i realne działanie.

Bo bezpieczeństwo zaczyna się tu – w naszych firmach, naszych domach i naszej wspólnocie.

Tekst: mł. chor. Andrzej Leśko, szer. Dagmara Chrzanowska

**19 NADBUŻAŃSKA
BRYGADA OBRONY
TERYTORIALNEJ**

DOŁĄCZ DO NAS!

192 BATALION OBRONY POGRANICZA POTURZYN

KONTAKT:

**POTURZYN 105
22-652 TELATYN
TEL. 261 158 026**

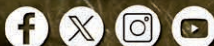
**WOJSKOWE CENTRUM REKRUTACJI
UL. KOSZARY 52
22-400 ZAMOŚĆ
TEL. 261 181 100**

**19 NADBUŻAŃSKA BRYGADA OBRONY
TERYTORIALNEJ W CHEŁMIE
UL. LUBELSKA 168, 22-100 CHEŁM
TEL. 261 161 571, 261 161 515**

ZAWSZE GOTOWI, ZAWSZE BLISKO

ZNAJDŹ NAS NA:

www.wojско-polskie.pl/19bnt

SPOŁECZEŃSTWO

Emocjonujące rozgrywki V edycji Ligi Dziadka Piłsudskiego w Tomaszowie Lubelskim

W hali sportowej I Liceum Ogólnokształcącego w Tomaszowie Lubelskim przy ul. Wyspiańskiego 8, przez kilka grudniowych i styczniowych niedziel odbywały się emocjonujące piłkarskie zmagania w ramach V edycji Ligi Dziadka Piłsudskiego. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Tomaszowskiego we współpracy z Powiatem Tomaszowskim.

Tegoroczna edycja turnieju dostarczyła wielu sportowych emocji, a rywalizacja pomiędzy drużynami była niezwykle wyrównana i stała na wysokim poziomie. Kulminacją rozgrywek była finałowa runda, ro-

zegrana 11 stycznia 2026 roku według zasady „każdy z każdym”, która przyciągnęła liczne grono kibiców.

W V edycji Ligi Dziadka Piłsudskiego po końcowy triumf sięgnęła drużyna **Las Palmas**, potwierdzając

swoją doskonałą formę i sportową klasę przez cały turniej.

Partnerem wydarzenia było Województwo Lubelskie – Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego – Lubelskie. Smakuj Życie!

Spacerkiem wokół Bełżca – pomnik ofiar - pasażerów pociągu zamordowanych w 1944 r.

Anna Komadowska

Na wycieczkę wybrałam się w grudniowe niedzielne popołudnie. Od razu uprzedzam, że nie była to zbyt dobra pora dnia bo w grudniu zmrok zapada bardzo szybko. Zimą konieczne jest wcześniejsze wyjście na ten spacer.

Jako początek wędrówki wybrałam sobie Szalenik Konię. Zaraz za tablicą miejscowości, jadąc od strony Bełżca – Sylikatów, skręciłam w prawo, idąc wzdłuż ogrodzenia pierwszego domu. Ścieżka prowadzi lekko w górę by po kilkuset metrach dotrzeć do miejsca, gdzie przecina ją droga leśna, a po prawej stronie znajduje się wzniesienie.

Po lewej stronie znajduje się drzewo z oznaczeniem niebieskiego szlaku (oraz dziwnym, nic mi nie mówiącym oznaczeniem biało- czerwonym!). Ja postanowiłam pójść prosto, zgodnie z oznaczeniem niebieskich szlakówek. Ścieżka początkowo prowadzi obok sosnowego młodnika wspinając się lekko w górę, aby następnie zejść w dół, łącząc się z przebiegającą tam drogą leśną i oznaczeniem niebieskiego szlaku skracającego w prawo. Idąc dalej tym szlakiem można, za kilkadziesiąt metrów, dojść do Muzeum – Miejsca Pamięci w Bełżcu.

Ja natomiast skręciłam w lewo. Poszłam drogą kierując się cały czas wzdłuż torów kolejowych biegnących w kierunku Lubyczy Królewskiej. Początkowo droga leśna jest dość szeroka, rozjeżdżona i bardzo miękka – przez znajdujące się tam błoto. Po kilkuset metrach staje się ona mniej uczęszczana i tym samym bardziej piaszczysta, ale nadal bardzo wyraźna i spacer po niej jest bardzo przyjemny. Można tu podziwiać piękny roztoczański las, w większości składający się z pięknych sosenek.

Po około 1,4 km dochodzimy do zamkniętego, dawnego przejazdu przez tory. W tym miejscu również pojawia się polna dróżka, która skręca w lewo. Ja jednak nadal idę prosto, wzdłuż torów, wchodząc w niewielkie chaszczki, które dopiero po kilkadziesiąt metrach odstaniają

dalszą część drogi. Trasa, jaką sobie wybrałam, jest przez następnych kilkaset metrów silnie zarośnięta, co jak myślę, w okresie letnim całkowicie uniemożliwia przejście. W dalszej części droga jest o wiele bardziej widoczna i pozwala na swobodne przejście. W ten sposób dochodzę do betonowego przepustu pod torami. Jednocześnie wchodzi na podmokły teren – na szczęście jest to tylko niewielki kawałek, a ostatnio i tak nie było zbyt wielu opadów.

Po tych wszystkich perypetiach, idąc cały czas prosto, dochodzę do leśnej drogi, która oznaczona jest niebieską szlakówką, a tam po kilkadziesiąt metrach docieram do wyznaczonego celu: pomnika, który znajduje się na skraju lasu, przy torach.

Postument ten upamiętnia straszną zbrodnię z 16 czerwca 1944 roku, kiedy to ukraińscy nacjonałiści zatrzymali pociąg relacji Bełżec – Lwów i zabili jego pasażerów – Polaków. Było to kilkadziesiąt osób (źródła historyczne podają różne liczby: od około 40 do nawet 70 osób).

Ofiary zostały pochowane na cmentarzach w Beżcu, w Tomaszowie Lubelskim i innych miejscowościach, a sam pomnik powstał dopiero ponad 50 lat później.

Aplikacja, którą mierzyłam odległość pokazuje odległość 3 km od rozpoczęcia spaceru. Ja jednak wybrałam się jeszcze dalej, prosto, drogą w stronę wsi Zatyle w poszukiwaniu krzyża znajdującego się w lesie po drugiej stronie torów. Krzyż ten został umieszczony w miejscu tej tragedii. Kilkukrotnie widziałam go jadąc pociągiem, jednak tym razem go nie znalazłam. Po około pół km od pomnika dotarłam do pierwszych zabudowań wsi i zawróciłam. Prawdopodobnie, w ferworze walki z zaroślami nie zauważyłam go (choć to bardzo dziwne!). Nie pamiętałam czy znajduje się przed, czy za pomnikiem (jadąc od strony Beżca).

Po chwili zadumy nad tą tragedią sprzed kilkadziesiąt lat rozpoczęłam drogę powrotną, która wiodła już

niebieskim szlakiem (w większości przyjemną, szeroką leśną drogą). Początkowo droga prowadzi lekko w dół, skręcając w prawą stronę, a później prosto. Ja napotkałam przeszkodę w postaci zwalonych, ściętych drzew, które należało ominąć wchodząc w las. Następnie niebieski szlak skręca w prawo lekko wznosząc się w górę (znajdujemy się na Kościowej Górze!), a następnie w lewo ukazując szeroką „autostradę leśną”. W ten sposób po kilkuset metrach dochodzimy do znajomego już drzewa z dziwnym oznaczeniem i niebieską szlakówką, co miało miejsce na początku spaceru. W ten sposób zrobiłam pętelkę, której długość wyniosła około 4,9 km. Na szczęście udało się zdążyć przed zmrokiem, choć ostatecznie tempo spaceru było dość szybkie. Dlatego warto wyjść jednak wcześniej i spokojnie podziwiać uroki tej trasy.

Nie taki wilk zły, jak go malują

Wilk od dawna budzi w ludziach strach. W wielu opowieściach przedstawiany jest jako groźny drapieżnik, który czai się w lesie i stanowi zagrożenie dla człowieka. Taki obraz znany chociażby z bajek, w których wilk niemal zawsze jest tym „złym”. Pojawia się więc pytanie, czy rzeczywiście jest się czego bać?

W dużej mierze ten strach nie wynika z rzeczywistych obserwacji, ale z kultury i przekazów, które przez lata utrwały negatywny wizerunek wilka. Dobrym przykładem jest historia o Czerwonym Kapturku, gdzie wilk jest podstępny i niebezpieczny. Z czasem takie podejście przerodziło się w stereotyp, który funkcjonuje do dziś.

Obecnie można zauważyć jeszcze jedno zjawisko, w internecie pojawia się coraz więcej nagrań przedstawiających wilki jako agresywne zwierzęta. Wiele z tych materiałów jest jednak wyrwanych z kontekstu albo po prostu wprowadza w błąd. Niestety, takie treści szybko się rozprzestrzeniają i potęgują strach, mimo że nie pokazują rzeczywistego zachowania tych zwierząt.

Z punktu widzenia nauk przyrodniczych wygląda to zupełnie inaczej. Wilk (*Canis lupus*) jest gatunkiem płochliwym, który unika kontaktu z człowiekiem. Spotkania z nim należą do rzadkości, a przypadki ataków są praktycznie niespotykane. Wilki polują po to, by przeżyć, najczęściej wybierając osobniki słabe lub chore. Żyją w grupach rodzinnych, współpracują i wykazują wysoki poziom organizacji społecznej.

Roztocze to jedno z miejsc, gdzie wilki wciąż znajdują dla siebie przestrzeń. Duże obszary leśne i mniejsza in-

gerencja człowieka sprawiają, że mogą tu funkcjonować w naturalnych warunkach, a to coraz radsze w dzisiejszym świecie.

Z ekologicznego punktu widzenia wilki pełnią bardzo ważną funkcję, ponieważ pomagają utrzymać równowagę ekologiczną. Regulują liczebność zwierząt roślinożernych, takich jak jelenie czy sarny, co wpływa na kondycję całego ekosystemu. Dzięki temu ich obecność ma realne znaczenie dla funkcjonowania przyrody.

Nie oznacza to jednak, że nie pojawiają się konflikty. Zdarza się, że wilki atakują zwierzęta hodowlane, co dla części mieszkańców może być problemem. Warto jednak zaznaczyć, że istnieją metody ograniczania takich sytuacji, dlatego nie jest to konflikt, którego nie da się rozwiązać (psy pasterskie, odpowiednie zabezpieczenie stada).

Choć spotkanie wilka jest mało prawdopodobne, dobrze wiedzieć, jak się zachować. W przypadku zbyt bliskiego kontaktu należy zachować spokój i unikać gwałtownych ruchów. Nie powinno się także uciekać, ponieważ może to sprowokować zwierzę do pogoni. Lepiej spróbować podnieść ręce i głośno się odezwać. Jeśli to nie pomoże, można rzucić w jego stronę drobnymi przedmiotami i spokojnie się wycofać. Trzeba też pamiętać, że wilk w Polsce jest gatunkiem chronionym i nie wolno go krzywdzić.

Podsumowując, wilk nie jest zagrożeniem, jak często się go przedstawia, ale ważnym elementem przyrody. Warto patrzeć na niego przez pryzmat faktów, a nie stereotypów. Z takiej perspektywy łatwiej zauważyć, że jest to gatunek, z którym możemy współistnieć, także tutaj, na Roztoczu.

Tekst: Marcin Matwiejszyn

Nad Potokiem Łosinieckim

Tym razem zapraszam na spacer szlakiem nieoczywistym. Dlaczego nieoczywistym? Ano dlatego, że szlaku tego nie ma na żadnych mapach ani w przewodnikach, aczkolwiek część trasy przebiega po oznakowanych szlakach.

Park w Suścu - miejsce startu

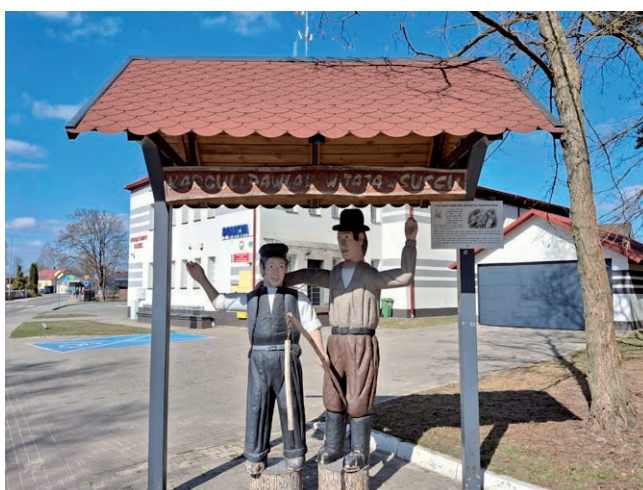
Wyruszamy z Parku im. Sylwestra Chęcińskiego w Suścu, (skąd Chęciński w Suścu? Bo to w Suścu właśnie w 1930 r. urodził się Sylwester Chęciński – przyszły reżyser znanej sagi rodów Kargulów i Pawlaków.)

Przechodzimy ulicę Leśną i idziemy szutrową ścieżką przez park (tutaj możemy zapoznać się z treścią tablic mówiących o udziale leśników w walkach o niepodległość). Dochodzimy do ul. Tomaszowskiej, po prawej stronie znajdują się figury przedstawiające Kargula i Pawlaka na tle budynku Urzędu Gminy. Przechodzimy przez ulicę i wchodzimy na szlak oznakowany zielono-białym kwadratem. Podążamy szlakiem – po lewej stronie minimy Szumy Park Hotel, a po wyjściu z wąwozu po prawej stronie – dolinę rzeki Jeleń i ośrodek wypoczynkowy – Roztoczanka. Dalej podążamy szlakiem.

Dochodzimy do szerokiej, ujeżdżonej drogi i skręcamy w lewo i po chwili dochodzimy do drogi asfaltowej w Rybnicy Leśnej – jest to część sołectwa Rybnica. Dochodzimy do drogi asfaltowej relacji Susiec – Ruda Różaniecka i tam skręcamy w prawo. Przechodzimy przez most na rzece Potok Łosiniecki. (Potok Łosiniecki – długość rzeki 12 km, źródła znajdują się we wsi Kunki, prawy

Obelisk poświęcony Sylwestrowi Chęcińskiemu

Oberwany Brzeg

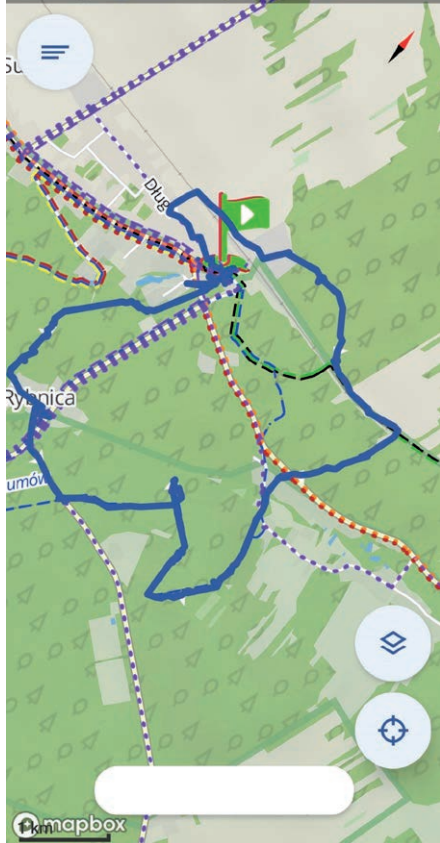
dopływ Tanwi). Za mostem, na skrzyżowaniu skręcamy w lewo, w kierunku Narola. Po ok. 200 m, skręcamy w lewo w drogę leśną, na szlaku Szumów oznakowany kolorem niebieskim. Podążamy szlakiem. Na skrzyżowaniu dróg (szlak skręca w prawo), możemy skręcić w lewo i po ok. 100 m dochodzimy do miejsca zwanego „Oberwany Brzeg”, możemy tutaj podziwiać piękne meandry rzeki Potok Łosiniecki.

Wracamy na „niebieski” szlak. Po ostrym skęćie w lewo, wspinamy się na szczyt wzniesienia „Jodłowa Góra”. Pod szczytem, po prawej stronie możemy zobaczyć okopy z I wojny światowej. Dalej podążamy szlakiem „niebieskim”. Dochodzimy do ulicy „z kostki” w Rybnicy, skręcamy w lewo.

Okopy z I wojny światowej

Most na rzece Potok Łosiniecki w Rybnicy.

(Rybnica – w XIX w. opisana jako wieś i folwark nad potokiem bez nazwy – dziś Potok Łosiniecki. Rozległy staw rybny nadał nazwę wsi. Folwark Rybnica należał do ordynacji zamojskich.) Przechodzimy przez most, ponownie na Potoku Łosinieckim. Za mostem schodzimy ze szlaku „niebieskiego”, skręcamy w prawo, w drogę szutrową. Dochodzimy do drogi asfaltowej relacji Susiec – Tomaszów Lubelski. Przechodzimy drogę i idziemy dalej drogą gruntową. Przekraczamy tory kolejowe relacji Susiec – Bełżec, skręcamy w lewo i idziemy wzdłuż torów. Przy przejeździe przez tory, ograniczonym rogatkami, skręcamy w prawo – skos. Idziemy drogą gruntową. Po kilkuset metrach po lewej stronie widoczne są zabudowania, dzisiaj nieczynnego, a niegdyś tętniącego życiem ośrodka wypoczynkowego PKP. Skręcamy w lewo,

w kierunku zabudowań. Droga gruntowa przechodzi w drogę asfaltową – początek ulicy Polnej. Idziemy ulica Polną, skręcamy w lewo, ponownie przechodzimy przez tory kolejowe i dochodzimy do ul. Długiej. Skręcamy w lewo. Idziemy ul. Długą, przecinamy ul. Kolejową i wracamy do punktu wyjścia.

I jak to bywa na Roztoczu – liczne drogi i ścieżki umożliwiają modyfikację trasy. Trasa liczy ok. 10 km. Jest łatwa i przyjemna. Prowadzi przez lasy sosnowe i jodłowe, drogami gruntowymi, w niewielkiej tylko części drogami asfaltowymi. Trasa jest dostępna dla rowerów.

Zapraszam na szlak.

Tekst i zdjęcia: Krzysztof Malec

Widok na park w Suścu ze skrzyżowania ulic Długiej i Kolejowej

Ziołowe Skarby – WIOSNA

Skarby Naszych Łąk i Lasów: Przewodnik po Dzikich Roślinach Jadalnych

Nazywam się Edyta Kuźniarska i kocham zioła. Jestem właścicielką małej manufaktury „Ziołowe Skarby RHD”. Pasjonatka tańca, prowadzę zajęcia tańca ZUMBA jako instruktor.

Wkraczając na polne ścieżki i leśne dukty, często mijamy rośliny, które skrywają w sobie tysiąclecia tradycji, medycznej mądrości i kulinarnych odkryć. Ten artykuł to kompendium wiedzy o czterech wyjątkowych gatunkach:

- Nostrzyk żółty
- Wierzbówka kiprzyca
- Czosnaczek pospolity
- Jasnota biała

1. NOSTRZYK ŻÓŁTY (*MELILOTUS OFFICINALIS*)

Nostrzyk żółty to roślina pionierska, która potrafi odmienić surowy krajobraz nieużytków. Dzięki zawartości kumaryny wypełnia powietrze słodkim zapachem świeżego siana i wanilii.

Charakterystyka botaniczna

Roślina jednoroczna z rodziny bobowatych (*Fabaceae*), sięgająca około 0,9 m wysokości. Kwitnie od czerwca do września na żółto, preferując stanowiska suche, ciepłe i gleby surowe, nawet do wysokości 1000 m n.p.m.

Zastosowanie w kuchni

Nostrzyk to naturalny aromat spożywczy. Młode pędy zbierane od kwietnia do czerwca wymagają 1–2 dni wędnięcia przed użyciem.

- Dodaje się je do dań warzywnych i mlecznych podczas gotowania (dla aromatu), a następnie usuwa.
- Można je marynować w winie lub dodawać do kruszonów.
- Drobnopokrojone służą jako przyprawa do produkcji sera żółtego.
- Ziele z kwiatami: Suszone aromatyzuje likiery i wina, a sproszkowane stanowi słodką przyprawę do deserów i wypieków.

Działanie lecznicze i bezpieczeństwo

Głównym składnikiem jest przeciwzapalna kumaryna. Ziele stosuje się w leczeniu schorzeń żylnych, hemoroidów

oraz dla pobudzenia układu limfatycznego. Zewnętrznie pomaga na stłuczenia, krwiaki i trudno gojące się rany.

- **Uwaga:** Ze względu na zmienną zawartość kumaryny, należy ściśle przestrzegać dawkowania, by uniknąć toksyczności.

Ciekawostki

To jedna z najbardziej niesamowitych historii medycznych. W latach 20. XX wieku w USA i Kanadzie masowo padało bydło z powodu krwotoków. Okazało się, że zwierzęta jadły **sfermentowane (spleśniałe) siano z nostrzyka**. Doprowadziło do odkrycia **warfaryny** – leku przeciwzakrzepowego ratującego życie milionom ludzi. Dawniej nostrzykiem aromatyzowano również tabakę, a pszczelarze cenią go jako „miododajne złoto” (nawet 600 kg miodu z hektara).

Ludowy sposób na mole

Zanim w szafach pojawiły się chemiczne zawieszki i lawa, nasze prababce używały suszonego nostrzyka.

- **Domowy repelent:** Woreczki z suszonym ziołem wkładano między pościel i ubrania. Intensywny zapach kumaryny skutecznie odstraszał mole, a ubrania nabierały przyjemnej świeżości.

Magia i wierzenia ludowe

W polskiej tradycji ludowej nostrzyk miał też swoje „magiczne” zastosowania:

- **Uśmierzenie gniewu:** Wierzono, że noszenie przy sobie gałązki nostrzyka pomaga uspokoić gwałtowny charakter i łagodzi spory między małżonkami.
- **Ludowe nazwy:** Nostrzyk nazywano potocznie: *strykiem, pszczelem ziołem, kamienną koniczyną* (ze względu na twardą łodygę w starszych roślinach) lub *drzewkiem Matki Boskiej*.

„Ziele na oczy”

W dawnych atlasach medycznych nostrzyk był polecany jako środek na poprawę wzroku. Robiono z niego okłady na „zmęczone oczy” oraz stany zapalne spojówek. Choć dziś medycyna skupia się głównie na jego działaniu na żyły (żylaki, obrzęki), współczesne badania potwierdzają, że wyciągi z nostrzyka faktycznie uszczelniają naczynia włosowate, co może pomagać w ukrwieniu gałki ocznej.

Naturalny barwnik

Kwiaty nostrzyka żółtego były dawniej używane do naturalnego barwienia tkanin (głównie wełny) na delikatne, ciepłe odcienie żółci i oliwki.

2. WIERZBÓWKA KIPRZYCA (CHAMAENERION ANGUSTIFOLIUM)

Spektakularna bylina, która swoimi purpurowymi kwiatami potrafi „zapalić” całe polany, szczególnie po pożarach lasów.

Charakterystyka botaniczna

Wieloletnia roślina z rodziny wiesiołkowatych, dorastająca do 2 metrów. Kwitnie od czerwca do sierpnia, tworząc długie, różowe grona. Kocha słońce i zręby leśne.

Zastosowanie w kuchni

Uznawana za jedną z najsmaczniejszych dzikich roślin.

- **Wiosna:** Młode pędy przyrządza się jak szparagi.
- **Iwan Czaj:** Fermentowane liście dają głąboki, miodowy napar bez kofeiny.
- **Korzenie:** Dawniej suszone i mielone dodawano do mąki chlebowej.

Działanie lecznicze

To kluczowe zioło w fitoterapii prostaty (łagodny przerost gruczołu krokowego). Działa silnie przeciwpalnie, antyoksydacyjnie i uspokajająco. Pomaga także w pielęgnacji cery trądzikowej i łojotokowej.

Ciekawostki

- **„Fireweed” (Ziele pogorzeliisk):** W krajach anglosaskich nazywa się ją *fireweed*, ponieważ jest pierwszą rośliną, która masowo pojawia się na terenach po pożarach lasów, „lecząc” ziemię i przywracając jej życie.
- **Wojenna herbata:** W czasie II wojny światowej Iwan Czaj był strategicznym towarem. Istnieje legenda, że w 1941 roku Niemcy celowo zniszczyli zakłady produkujące tę herbatę w Koporiu, uznając ją za źródło niezwykłej siły rosyjskich żołnierzy.
- **Poduszki z puchu:** Po przekwitnięciu wierzbówka wytwarza nasiona z obfitym, białym puchem. Dawniej na wsiach zbierano ten puch i używano go jako wypełnienia do poduszek lub do wyrobu knotów do świec.
- **Rekordzistka miodowa:** Podobnie jak nostrzyk, jest wybitnie miododajna. Miód z wierzbówki jest bardzo jasny, prawie przezroczysty i uchodzi za produkt luksusowy.

Instrukcja: Jak przygotować domowy Iwan Czaj

1. Zbiór surowca

- **Kiedy:** Najlepiej w okresie kwitnienia wierzbówki (czerwiec–sierpień).
- **Jak:** Chwyć łodygę jedną ręką, a drugą przesunij od góry do dołu, „ściągając” same liście. Zbieraj tylko zdrowe, zielone liście bez plam.

2. Więdnięcie (ok. 12–24 godziny)

- Rozłóż liście cienką warstwą (ok. 3–5 cm) w cienistym i przewiewnym miejscu na bawełnianym prześcieradle lub ręczniku.
- Liście muszą stracić sprężystość – jeśli złożysz liść na pół i nerw główny nie pęknie, oznacza to, że są gotowe. **Ważne:** nie dopuść do ich wyschnięcia na wiór!

3. Przygotowanie do fermentacji (rolowanie)

To najważniejszy etap. Musisz naruszyć strukturę liścia, aby puścił sok, który wejdzie w reakcję z tlenem.

- **Metoda ręczna:** Bierz kilka liści i roluj je w dłoniach tak, jak robi się kluski, aż ściemnieją i staną się wilgotne od soku. Powstałe „cygara” możesz później pokroić.
- **Metoda „dla leniwych”:** Przepuść zwiędnięte liście przez maszynkę do mięsa na grubych oczkach. Użytkasz herbatę granulowaną.

4. Fermentacja (oksydacja)

- Umieść zrolowane liście w naczyniu szklanym lub ceramicznym (nie metalowym!).

- Lekko je dociśnij i przykryj wilgotną ściereczką.
- Odstaw w ciepłe miejsce (20–25°C) na okres od **8 do 24 godzin**.
- **Kiedy przerwać?** Gdy zapach zmieni się z „trawiastego” na intensywnie owocowy, kwiatowy lub miodowy. Nie trzymaj zbyt długo, bo herbata skwaśnieje.

5. Suszenie

- Rozłóż liście na blasze do pieczenia wyłożonej papierem.
- Susz w piekarniku przy uchylonych drzwiczkach w temperaturze ok. **50–60°C**.
- Herbata jest gotowa, gdy liście staną się czarne (lub ciemnobrązowe) i będą łamać się w palcach, ale nie rozsypywać w pył.

6. Leżakowanie (Dojrzewanie)

- Gotowy Iwan Czaj przesyp do słoika, ale nie zakręcaj go szczelnie przez pierwszy tydzień.
- Podobnie jak dobre wino, herbata zyskuje na smaku z czasem. Najlepsza jest po ok. **2–3 miesiącach** leżakowania w suchym i ciemnym miejscu.

Jak parzyć?

Wsyp 1–2 łyżeczki suszu na filiżankę. Zalej wodą o temperaturze ok. **90°C** (nie wrzątkiem). Parz pod przykryciem przez 10–15 minut. Iwan Czaj można parzyć nawet 2–3 razy, a każdy kolejny napar odkrywa inne nuty smakowe.

3. CZOSNACZEK POSPOLITY (ALLIARIA PETIOLATA)

Czosnek dla ubogich, który od tysięcy lat gości w europejskiej kuchni jako dzika, darmowa przyprawa.

Charakterystyka botaniczna

Roślina dwuletnia z rodziny kapustowatych, dorastająca do 1 metra. Ma białe, drobne kwiaty i sercowate liście. Rośnie w cieniu, na brzegach lasów i w ogrodach.

Zastosowanie w kuchni

łączy smak czosnku i musztardy.

- **Liście:** Najlepsze na surowo do pesto, masła ziołowego i twarogu.
- **Nasiona:** Pikantne, idealne do domowej musztardy.
- **Korzeń:** Smakuje jak chrzan.

Działanie lecznicze

Ma właściwości antyseptyczne – działa bakteriobójczo i grzybobójczo. Wspomaga detoksykację organizmu i leczenie infekcji dróg oddechowych. Świeże liście przykładano dawniej na rany.

Ciekawostki

Nasiona czosnacza znaleziono w naczyniach sprzed 6000 lat, co czyni go jedną z najstarszych przypraw Europy. Jest też kluczowy dla motyla Zorzy polarnej, którego gąsienice żywią się wyłącznie tą rośliną.

Przepis: Leśne Pesto z Czosnacza

To pesto idealnie pasuje do makaronu, grillowanych grzanek, pieczonych ziemniaków lub jako dodatek do białego sera.

Składniki:

- **2 duże garści liści czosnacza** (najlepiej młodych, zebranych przed kwitnieniem);
- **50 g orzechów** (tradycyjnie piniowe, ale czosnacek świetnie smakuje z nerkowcami, pestkami słonecznika lub polskimi orzechami włoskimi);
- **40 g twardego sera** (parmezan, grana padano lub dojrzały polski bursztyn);
- **ok. 100–120 ml dobrej oliwy z oliwek** (lub oleju rzepakowego tłoczonego na zimno);
- **szczypta soli** (do smaku);
- **odrobina soku z cytryny** (pomoże zachować intensywny zielony kolor).

Przygotowanie krok po kroku:

1. **Przygotowanie liści:** Liście czosnacza dokładnie umyj pod zimną wodą i **bardzo starannie osusz** (ręcznikiem papierowym lub wirówką do sałaty). Nadmiar wody sprawi, że pesto szybciej się zepsuje.
2. **Prażenie orzechów:** Wrzuć orzechy lub pestki na suchą patelnię i praż przez 2–3 minuty, aż zaczną pach-

nieć i lekko się zrumienią. To wydobędzie z nich głęboki aromat. Odstaw do wystygnięcia.

3. Rozdrabnianie:

- **Metoda tradycyjna (moździerz):** Rozcieraj liście z solą, dodaj orzechy, potem ser, a na końcu powoli dolewaj oliwę. Ta metoda daje najlepszą teksturę.
- **Metoda szybka (blender):** Wrzuć wszystkie składniki (poza oliwą) do blendera. Miksuj pulsacyjnie, dolewając oliwę cienkim strumieniem, aż uzyskasz pożądaną konsystencję. **Ważne:** nie miksuj zbyt długo, by nie przegrzać liści – pesto może wtedy zgorzknieć.

4. **Doprawianie:** Spróbuj i ewentualnie dodaj więcej soli lub soku z cytryny. Pamiętaj, że czosnacek sam w sobie jest ostry, więc nie dodawaj już zwykłego czosnku!

Przechowywanie:

Przełóż pesto do wyparzonego słoiczka. Wyrównaj wierzch i zalej cienką warstwą oliwy (odcięcie dopływu powietrza zapobiega psuciu). Przechowuj w lodówce do 2 tygodni.

Złota rada:

Jeśli Twoje liście czosnacza są już nieco starsze i obawiasz się goryczki, możesz dodać pół na pół liści czosnacza i neutralnego szpinaku lub natki pietruszki

4. JASNOTA BIAŁA (LAMIUM ALBUM)

Mistrzynie mimikry, która udaje pokrzywę, by przetrwać, choć w rzeczywistości jest łagodna i słodka.

Charakterystyka botaniczna

Bylina z rodziny jasnotowatych, kwitnąca na biało od kwietnia aż do mrozów. Wygląda jak pokrzywa, ale nie posiada parzących włosków. Powszechna na przydrożach i w zaroślach.

Zastosowanie w kuchni

Ma delikatny, pieczarkowy posmak.

- **Liście:** Można dusić jak szpinak lub dodawać do omletów.
- **Kwiaty:** Są słodkie i jadalne – doskonałe jako dekoracja deserów lub surowiec na miodowy napar.

Działanie lecznicze

Słynie jako „kobiece ziele” – pomaga w stanach zapalnych dróg rodnych i przy bolesnych miesiączkach. Działa wykrztuśnie przy suchym kaszlu oraz pomaga w problemach z cerą i przetłuszczającymi się włosami.

Ciekawostki

Dzieci nazywają ją „cukierkami” ze względu na słodki nektar w kwiatach.

- **Pszczeli ratunek:** Jasnota kwitnie bardzo długo i obficie, będąc jednym z najważniejszych źródeł pożywienia dla trzmieli, które jako jedne z niewielu owadów mają wystarczająco długie aparaty gębowe, by sięgnąć głęboko do jej kwiatołów.
- **Magia ochronna:** W wierzeniach ludowych jasnota biała miała moc odpędzania „złych uroków” i melancholii. Noszenie jej przy sobie miało dodawać pogody ducha i spokoju.

Przepis: Jasnota biała duszona z czosnkiem i nutą gałki muszkatołowej

To danie to doskonały dodatek do obiadu (zamiast tradycyjnych surówek), świetne nadzienie do naleśników na słonno lub baza do makaronu.

Składniki:

- **3–4 duże garści liści i młodych pędów jasnoty białej** (można dodać kilka kwiatków dla koloru);
- **1 mała cebula** (najlepiej szalotka);
- **2 ząbki czosnku**;
- **1 łyżka masła** (lub oleju roślinnego);
- **2 łyżki śmietanki 30%** (opcjonalnie, dla aksamitnej konsystencji);
- **Przyprawy:** sól, świeżo mielony pieprz, szczypta gałki muszkatołowej.

Przygotowanie krok po kroku:

1. **Przygotowanie ziela:** Liście jasnoty dokładnie umyj i osusz. Jeśli łodyżki są miękkie, możesz je zostawić, jeśli twarde – wykorzystaj same liście. Możesz je posiekać na grubszą kostkę.
 2. **Baza smakowa:** Na patelni rozpuść masło. Wrzuć drobno posiekaną cebulę i smaż, aż stanie się szklista. Pod koniec dodaj przeciśnięty przez praskę czosnek (uważaj, by go nie przypalić, bo zgorzknieje).
 3. **Duszenie:** Na patelnię wrzuć liście jasnoty. Początkowo będzie ich dużo, ale po 2–3 minutach znacznie zmniejszą swoją objętość (podobnie jak szpinak). Smaż, mieszając, aż liście zmiękną.
 4. **Wykończenie:** Jeśli chcesz, aby danie było kremowe, dolej śmietankę. Na samym końcu dodaj sól, pieprz i **gałkę muszkatołową**. To właśnie gałka idealnie podkreśla ten charakterystyczny, „leśny” smak jasnoty.
 5. **Serwowanie:** Podawaj na ciepło. Jeśli chcesz zamienić to w pełne danie, wymieszaj gotową jasnotę z makaronem typu tagliatelle i posyp tartym parmezanem.
- ### Zakończenie

Te cztery rośliny pokazują, jak bogata jest polska przyroda. Pamiętajmy, by zbierać je w miejscach oddalonych od dróg i zanieczyszczeń, zachowując szacunek dla natury i dbając o własne bezpieczeństwo poprzez umiar w dawkowaniu.

Kilka zasad bezpiecznego zbierania:

1. **Zasada 100% pewności:** Nigdy nie zbieraj ani nie jedz rośliny, której nie potrafisz bezbłędnie rozpoznać.
2. **Czystość miejsca:** Unikaj zbierania roślin bezpośrednio przy ruchliwych drogach, zakładach przemysłowych oraz na polach uprawnych intensywnie nawożonych chemicznie.
3. **Umiar:** Nigdy nie zbieraj wszystkich roślin z jednego stanowiska. Zostaw przynajmniej 1/3 populacji, aby roślina mogła się odrodzić i wydać nasiona.
4. **Pogoda:** Zioła i kwiaty najlepiej zbierać w suchy, słoneczny dzień, najlepiej około południa, gdy rosa już odparuje (zapewnia to lepszą trwałość i wyższą zawartość olejków eterycznych).

Tekst: Edyta Kuźniarska Ziołowe Skarby. Absolwent SGGW na kierunku „Rośliny i surowce roślinne dla zdrowia właściwości i zastosowanie” w Warszawie. Absolwent kursu Zielarz Fitoterapeuta w Instytucie Zielarstwa Polskiego i Terapii Naturalnych w Warszawie.

XI Europejski Kongres Samorządów w Mikołajkach

W dniach 2–3 marca 2026 r. w Mikołajkach odbył się XI Europejski Kongres Samorządów – jedno z najważniejszych wydarzeń poświęconych przyszłości samorządów w Polsce i Europie.

Tegoroczna edycja Kongresu przebiegała pod hasłem „Samorząd w czasach niepewności – lokalne odpowiedzi na globalne wyzwania” i obejmowała ponad 250 debat, paneli dyskusyjnych oraz spotkań eksperckich.

Powiat Tomaszowski reprezentowali: Witold Pitura – Przewodniczący Rady Powiatu Tomaszowskiego, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski oraz Dariusz Czop – Członek Zarządu Powiatu.

W pierwszym dniu Kongresu Starosta Tomaszowski Henryk Karwan uczestniczył w panelu eksperckim pt. „Budżety samorządów w nowej perspektywie po 2027 roku”. Dyskusja dotyczyła wyzwań finansowych, przed którymi staną samorządy po zakończeniu obecnej perspektywy unijnej i realizacji Krajowego Planu Odbudowy, a także możliwych strategii zapewnienia stabilności budżetowej oraz dalszego rozwoju lokalnych wspólnot.

Przewodniczący Rady Powiatu Witold Pitura wziął udział w panelu „Sport jako globalny ambasador: strate-

gie budowania międzynarodowej marki miast i regionów”, podkreślając znaczenie sportu w promocji powiatu, integracji mieszkańców oraz budowaniu lokalnej tożsamości.

Z kolei Dariusz Czop, Członek Zarządu Powiatu, uczestniczył w dyskusji pt. „Czy Program Rozwoju Polski Wschodniej jest nam jeszcze potrzebny?”, poświęconej przyszłości funduszy europejskich oraz możliwościom dalszego wspierania rozwoju regionów Polski Wschodniej.

Udział przedstawicieli Powiatu Tomaszowskiego w Kongresie był cenną okazją do merytorycznych rozmów, wymiany doświadczeń oraz wzmacniania współpracy w kluczowych obszarach polityki lokalnej i regionalnej.

Szczególne znaczenie miał udział Starosty Henryka Karwana w panelu eksperckim, który potwierdził aktywną rolę Powiatu Tomaszowskiego w ogólnopolskiej debacie dotyczącej przyszłości finansów samorządowych.

Podczas uroczystej gali towarzyszącej Kongresowi Starosta Tomaszowski Henryk Karwan został uhonorowany Nagrodą „Samorządowiec Roku” w kategorii Starosta. Wyróżnienie to stanowi wyraz uznania dla jego skutecznej pracy i zaangażowania na rzecz rozwoju Powiatu Tomaszowskiego.

Powiatowy Dzień Kobiet

6 marca 2026 r. w II Liceum Ogólnokształcącym im. gen. Władysława Sikorskiego w Tomaszowie Lubelskim odbył się Powiatowy Dzień Kobiet. W wydarzeniu uczestniczyły przedstawicielki z całego powiatu tomaszowskiego, które spotkały się, aby wspólnie świętować ten wyjątkowy dzień w atmosferze życzliwości, inspiracji i dobrej energii.

Program wydarzenia był bardzo bogaty i różnorodny. Panie mogły skorzystać z punktów profilaktyki zdrowotnej, gdzie wykonywano pomiar ciśnienia tętniczego oraz poziomu cukru we krwi – przygotowanych przez Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Tomaszowie Lubelskim. Dużym zainteresowaniem cieszył się również punkt profilaktyczno-konsultacyjny „Amazonki”, w którym można było porozmawiać, uzyskać wsparcie oraz informacje dotyczące profilaktyki i wczesnego wykrywania raka piersi.

Uczestniczki mogły także podziwiać wystawę haftu tradycyjnego, przygotowaną przez Muzeum Regionalne im. Janusza Petera. Ważnym elementem programu były również prelekcje dietetyka SP ZOZ w Tomaszowie Lubelskim Adama Lisa oraz kosmetyka Agaty Fus, podczas których panie otrzymały cenne wskazówki dotyczące zdrowego stylu życia, pielęgnacji oraz dbania o siebie na co dzień.

Nie zabrakło także części artystycznej. Wspaniałą oprawę muzyczną zapewnił zespół The One z I LO im. Bartosza Głowackiego w Tomaszowie Lubelskim, który stworzył wyjątkową atmosferę tego dnia. Sporą

dawkę energii i dobrej zabawy przyniosły natomiast zajęcia Zumby prowadzone przez Edytę Kuźniarską.

Słowa życzeń do wszystkich Pań skierowali: Anna Romanowicz – dyrektor Biura Posta na Sejm RP Tomasz Zielińskiego, Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Witold Piura Przewodniczący Rady Powiatu

Tomaszowskiego, Jarosław Korzeń – Wicestarosta, Dariusz Czop – Urzędujący Członek Zarządu, Wiesław Cielica – Członek Zarządu, Piotr Kiełlar – Sekretarz Powiatu, podkreślając ogromną rolę kobiet w życiu społecznym, zawodowym i rodzinnym oraz dziękując za ich zaangażowanie i codzienną pracę.

SPORT

Turniej Piłki Nożnej Halowej Służb Mundurowych „Mundurowi w grze – zdrowie, refleks i bezpieczeństwo”

15 marca 2026 r. odbył się Turniej Piłki Nożnej Halowej Służb Mundurowych „Mundurowi w grze – zdrowie, refleks i bezpieczeństwo”. W wydarzeniu wzięły udział drużyny reprezentujące służby mundurowe oraz jednostki OSP z terenu powiatu tomaszowskiego. Podczas wydarzenia prowadzona była także zbiórka dobrowolnych datków na rzecz podopiecznego Fundacji Parasol Roztocza.

Poniżej prezentujemy wyniki rywalizacji:

LIGA ALFA

- I miejsce KP PSP Tomaszów Lubelski
- II miejsce PSG Hrebenne
- III miejsce OSP Jarczów
- IV miejsce OSP Tarnoszyn

Najlepszy zawodnik grupy Bartłomiej Stefanik

LIGA BRAVO

- I miejsce 19. Lubelska Brygada Zmechanizowana
- II miejsce KP Policji w Biłgoraju
- III miejsce OSP Wieprzów
- IV miejsce OSP Krynice

Najlepszy zawodnik grupy Jakub Bibułek

LIGA CHARLIE

- I miejsce Zakład Karny w Zamościu
- II miejsce KP Policja Tomaszów Lubelski
- III miejsce WCR Zamość
- IV miejsce OSP Lubycza Królewska

Najlepszy zawodnik grupy Kamil Błaszczuk

LIGA DELTA

- I miejsce PSG Lubycza Królewska
- II miejsce 192. Batalion Obrony Pogranicza w Poturzynie
- III miejsce OSP Telatyn
- IV miejsce OSP Bełzec

Najlepszy zawodnik grupy Szymon Chobot

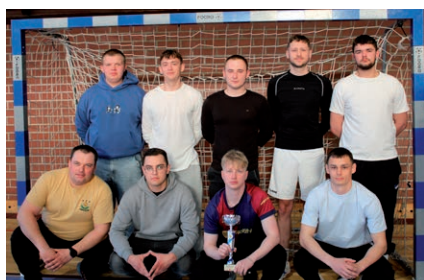
Najlepszy Strzelec Turnieju : Damian Szuta

Najlepszy Bramkarz Turnieju: Jakub Łaszkiwicz

Najlepszy Zawodnik Turnieju: Marcin Żurawski

Gratulujemy wszystkim drużynom oraz wyróżnionym zawodnikom i dziękujemy za sportową atmosferę oraz zaangażowanie.

SPOŁECZEŃSTWO

Obchody Powiatowego Dnia Sottysa

12 marca 2026 r. w Starostwie Powiatowym w Tomaszowie Lubelskim odbyły się Powiatowe Obchody Dnia Sottysa. Była to okazja do spotkania, rozmów oraz wyrażenia wdzięczności osobom, które na co dzień zaangażowaniem działają na rzecz swoich lokalnych społeczności.

W wydarzeniu uczestniczyli m.in. Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, Członek Zarządu Dariusz Czop, Sekretarz Powiatu Piotr Kielar, Prezes Stowarzyszenia Zrzeszenia Sottysów RP Andrzej Adamek, a także wójtowie z terenu Powiatu Tomaszowskiego.

Podczas uroczystości Starosta Henryk Karwan wręczył pamiątkowe wyróżnienia dla sołtysów, doceniając ich zaangażowanie, odpowiedzialność oraz pracę na rzecz mieszkańców i rozwoju wsi.

Wyróżnieni zostali: Danuta Pakosik, Iwona Seńko, Małgorzata Waliwander, Grzegorz Prociwicz, Urszula Rycał, Zbigniew Sikora, Henryk Golik, Robert Kostur, Henryk Zdyb, Wiesława Romańczuk, Anna Kuśmierczak oraz Bogdan Wybranowski.

Spotkanie było wyrazem uznania za codzienny trud, podejmowane inicjatywy oraz troskę o sprawy mieszkańców.

Występy zespołów artystycznym z Jarczowa oraz z Suśca uświetniły uroczystość i nadały jej wyjątkowy charakter.

SPOŁECZEŃSTWO

Nie klikaj w ciemno – nie tylko od święta!

W sieci trwa nieustanna walka o naszą uwagę, a decyzje zakupowe coraz częściej zapadają w kilka sekund.

Zakupy online są szybkie i wygodne. Właśnie dlatego łatwo przeoczyć moment, w którym ta wygoda zaczyna działać przeciwko nam. Czasem wystarczy jeden wyróżniony przycisk, domyślnie zaznaczona opcja albo komunikat, który podsuwa „najlepszy” wybór. I nagle okazuje się, że w cyfrowym świecie o decyzji nie przesądza już tylko to, czego potrzebujemy, ale też to, jak zostało nam to pokazane. Światowy Dzień Konsumenta, który obchodziliśmy 15 marca, to dobra okazja, by przyjrzeć się temu bliżej.

WAŻNE!

Perswazja przekonuje, ale daje informacje i wybór, manipulacja zaś ogranicza swobodę decyzji. Jeśli strona Cię pogania, komplikuje odmowę lub pokazuje istotne warunki w sposób nieczytelny, to sygnał ostrzegawczy.

Pamiętaj też, że takie techniki nie działają na wszystkich w równym stopniu – dużo zależy od pośpiechu, zmęczenia i przyzwyczajień.

PAMIĘTAJ!

Nie każda zachęta jest nieuczciwa. Promocja, rabat czy wyraźny przycisk „Kup teraz” są normalnym elementem sprzedaży. Problem pojawia się, gdy sposób pokazania informacji wprowadza w błąd albo sprawia, że odmowa jest wyraźnie trudniejsza niż zgoda. Rozpoznawanie takich sytuacji to pierwszy krok do podejmowania bardziej świadomych decyzji.

SUBSKRYPCJA!

Przed uruchomieniem okresu próbnego warto od razu sprawdzić, gdzie znajduje się opcja anulowania, czy jest łatwo dostępna i do kiedy rezygnacja musi zostać złożona, aby uniknąć naliczenia opłaty. Zdarza się, że anulowanie powinno nastąpić nie w ostatnim dniu okresu próbnego, lecz odpowiednio wcześniej, np. 48 godzin przed jego zakończeniem. Warto też zachować potwierdzenie warunków oferty i ustawić przypomnienie przed upływem terminu rezygnacji.

RABAT „70%”?

Warto sprawdzić najniższą cenę z 30 dni przed obniżką i porównać ofertę w innych sklepach. Dobrze jest też doliczyć koszt dostawy, bo to często zmienia „okazję” w zwykłą cenę.

Jeśli promocja zachęca do kupienia kilku sztuk, warto najpierw policzyć, czy to się naprawdę opłaca i czy tyle rzeczy jest Ci w ogóle potrzebnych.

Gra o Twoją uwagę

Przed kliknięciem zadaj sobie pytanie, czy zakup jest potrzebny, czy decyzja wynika tylko z chęci odebrania nagrody. Jeśli aplikacja zaczyna wciągać, zamknij ją na chwilę i wróć do decyzji później.

Więcej o Twoich prawach: dlakonsumentow.pl

Infolinia: 801 440 220

Powiatowy Rzecznik Konsumentów w Tomaszowie Lubelskim

tel. 846641252

U·C·C

Gdzie czają się cyfrowe pułapki?

- dodatkowe produkty „podrzucone” do koszyka
- dopłaty ujawniane dopiero na końcu zakupów
- subskrypcje łatwe do włączenia, trudne do wyłączenia

U·C·C

Jak się bronić?

- sprawdzaj pełny koszt przed płatnością
- czytaj zaznaczone z góry opcje
- nie daj się ponaglać

KULTURA

Diamenty Kultury Województwa Lubelskiego 2025

23 marca 2026 r. w I Liceum Ogólnokształcącym im. Bartosza Głowackiego w Tomaszowie Lubelskim odbyły się powiatowe eliminacje konkursu „Diamenty Kultury Województwa Lubelskiego 2025”. W wydarzeniu uczestniczyli: Jarosław Korzeń – Wicestarosta Tomaszowski, Anna Kijko – Radna Powiatu Tomaszowskiego oraz Piotr Kielar – Sekretarz Powiatu. Spotkanie poprowadziła Dominika Janicka, Dyrektor Wydziału Oświaty, Kultury i Kultury Fizycznej Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim.

Podczas eliminacji zaprezentowano kandydatów zakwalifikowanych do etapu powiatowego w trzech kategoriach.

Twórczość artystyczna:

- Zespół Folklorystyczny „Roztocze”
- Maria Pasieczna
- Zespół „Grabowiczanki” z Grabowicy
- Igor Stankiewicz
- Maria Milena Krenz – malarstwo

Wydarzenie kulturalne:

- Transgraniczny Festiwal Pieśni o Roztoczu w Suścu
- Tomaszów Voices
- Piknik Historyczny
- Ogólnopolskie Spotkania Młodych Pianistów Jazzowych im. Mieczysława Kosza
- Zaduszki Jazzowe Mieczysława Kosza
- Obchody 1000. rocznicy koronacji Bolesława Chrobrego na pierwszego króla Polski
- Wystawa poplenerowa „Barwy Roztocza”

Odkrycie roku:

- Salon Artystyczny „W Starym Kinie”
- Sztandar 4. Pułku Strzelców Podhalańskich

Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Regionalnego im. dr. Janusza Petera w Tomaszowie Lubelskim
Do etapu wojewódzkiego nominacje otrzymali:

- w kategorii „twórczość artystyczna” – Zespół Folklorystyczny „Roztocze” oraz Igor Stankiewicz,
- w kategorii „wydarzenie kulturalne” – Piknik Historyczny oraz Transgraniczny Festiwal Pieśni o Roztoczu,
- w kategorii „odkrycie roku” – Sztandar 4. Pułku Strzelców Podhalańskich.

Gratulujemy wszystkim kandydatom i życzymy powodzenia na dalszym etapie konkursu.

WYDARZENIA

XIV Powiatowy Konkurs na Palmę Wielkanocną

29 marca 2026 r. w Bełżcu odbył się XIV Powiatowy Konkurs na Palmę Wielkanocną, który zgromadził wielu uczestników prezentujących piękne i niezwykle pomysłowe palmy, będące wyrazem lokalnej tradycji i kultury.

Uroczystości rozpoczęły się procesją z Kaplicy Najświętszego Serca Jezusowego do Kościoła Parafialnego, po której odprawiona została uroczysta Msza Święta. Następnie nastąpiło rozstrzygnięcie konkursu oraz wręczenie nagród.

Powiat Tomaszowski podczas wydarzenia reprezentowali Henryk Karwan – Starosta Tomaszowski, który podkreślił znaczenie pielęgnowania dziedzictwa oraz kulturowania wielkanocnych zwyczajów, a także Aleksandra Wołoszyn-Banaś – Wiceprzewodnicząca Rady Powiatu.

Wyniki konkursu:

Kategoria I – palmy tradycyjne:

KGW Bełżec I – Gmina Bełżec

KGW Chyżanki – Gmina Bełżec

Kategoria II – palmy oryginalne:

KGW Majdan Sopocki Drugi – Gmina Susiec

KGW „Dębowy Czar” – Gmina Lubycza Królewska

Kategoria III – palmy wysokie:

KGW Bełżec II – Gmina Bełżec

KGW Brzeziniarki – Gmina Bełżec

Kategoria IV – palmy małe:

Mikołaj Marynicz – Gmina Bełżec

Joanna Wielgosz – Gmina Bełżec

Magdalena Kuczyńska i Maja Zawiślak – Gmina Susiec

Wyróżnienia:

Berenika Kogut – Gmina Tomaszów Lubelski

Hanna Pachla – Gmina Bełżec

Błażej Ziobrowski – Gmina Bełżec

Antoni Ziobrowski – Gmina Bełżec

Szymon Gumieła – Gmina Bełżec

Marcel Wielgosz – Gmina Bełżec

Klaudia Lasota – Gmina Bełżec

Tomaszowska manufaktura fajansu i porcelany

Tomaszowska manufaktura fajansu i porcelany rozpoczęła działalność w 1794 r. dzięki zaangażowaniu Aleksandra Augusta Zamoyskiego, kontynuującego ojcowską ideę uprzemysłowienia dóbr ordynackich, oraz doświadczeniu i przedsiębiorczości Franciszka de Mezera. Franciszek wraz ze swoim bratem Michałem, pracowali od 1783 r. w Korcu, gdzie ksiądz Józef Czartoryski utworzył pierwszą na terenach polskich manufakturę porcelany. Bracia de Mezerowie byli prekursorami polskiej produkcji porcelany, którą uzyskali w koreckiej manufakturze w 1790 r. Franciszek swoje doświadczenie wykorzystał w Tomaszowie, zaś Michał w Baranówce.

Największy rozkwit tomaszowskiej fabryki przypadł na początek XIX w. Do produkcji sprowadzano glinę dobrej jakości z miejscowości Kamionka Wołoska, a także z Potylicza i Siedlisk. W 1809 r. Tomaszów znalazł się w Księstwie Warszawskim, rozdzielony granicą państwową od miejsc pozyskania surowca. Fakt ten przyczynił się do upadku tomaszowskiej manufaktury. Ostatecznie zaprzestała działalności w 1827 r.

W okresie największej prosperity tomaszowska manufaktura zatrudniała ok. 50 osób. Początkowo dom fabryczny posiadał 13 warsztatów, których w początkach XIX w. było 20. U zarania swej działalności tomaszowska fabryka produkowała farfury (fajans), a od 1806 r. porcelanę.

Tomaszowskie wyroby porcelanowe należały do rzadkości już w początkach XX w. Do dziś znamy kilkanaście egzemplarzy. Najbardziej przykuwają uwagę filiżanki z wizerunkami znanych postaci, m.in. królów, hetmanów, czy zasłużonych m.in. Napoleona.

W marcu 2026 r. do zbiorów Muzeum Regionalnego w Tomaszowie Lubelskim trafił talerz fajansowy z tłoczonym znakiem tomaszowskiej manufaktury. Zabytek został odnaleziony w kolekcji Uniechowskich, dzięki uprzejmości Konstancji Uniechowskiej, dysponentki rodzinnych zbiorów, zasilił muzealną kolekcję. Fajansowy talerz głęboki stał się drugim, w zbiorach tomaszowskiego muzeum, zabytkiem wyprodukowanym w tutejszej fabryce fajansu i porcelany. Pierwszy talerz, porcelanowy z barwną dekoracją wykonaną w technice kalki naszkliwnej, został zakupiony do muzealnych zbiorów w 2009 r.

Do końca maja bieżącego roku można wspomniane zabytki obejrzeć w sali wystaw czasowych tomaszowskiego muzeum, w otoczeniu młodszych wyrobów z porcelany i porcelitu, znanej polskiej wytwórni w Chodzieży. Wystawa zatytułowana „Na słodko z Chodzieży.

Garnitury deserowe z porcelany i porcelitu chodzieskiego” jest kolejną odsłoną kolekcji Piotra Marca, pasjonata z Zamościa, który dzieli się swoim zachwytem nad pięknem wyrobów chodzieskiej fabryki tym razem w Tomaszowie Lubelskim. Na wystawie w Muzeum Regionalnym im. dr. J. Petera zaprezentowanych zostało ponad 25 fasonów naczyń z porcelany i porcelitu, powstałych w chodzieskiej wytwórni w latach 1939 do 2006.

Ekspozycje zachwycają bogactwem form i kolorów, a także różnorodnością zdobień. Są to przede wszystkim naczynia przeznaczone do serwowania ciast i owoców oraz kilka przykładów filiżanek ze spodkiem, w tym jeden z najpopularniejszych fasonów „Iwona”.

W maju 2026 roku planowana jest publikacja katalogu prezentującego eksponowane garnitury deserowe. Już teraz zapraszamy na spotkanie do Muzeum Regionalnego w Tomaszowie Lubelskim, 15 maja 2026 r., poświęcone polskiej porcelanie, w tym tomaszowskiej produkcji.

Autor: Katarzyna Warmińska-Mazurek,
Muzeum Regionalne im. dr. J. Petera
w Tomaszowie Lubelskim

Fotografie:

1. Talerz głęboki, fajans, XVIII/XIX w., zakupiony z kolekcji rodziny Uniechowskich; zbiory Muzeum Regionalnego w Tomaszowie Lubelskim
2. Sygnatura z fajansowego talerza z tomaszowskiej fabryki; zbiory Muzeum Regionalnego w Tomaszowie Lubelskim
3. Otwarcie wystawy „Na siodko z Chodzieży...” w Muzeum Regionalnym w Tomaszowie Lubelskim
4. Otwarcie wystawy „Na siodko z Chodzieży...” w Muzeum Regionalnym w Tomaszowie Lubelskim

